

**STRATEGIJA ZA SMANJENJE
ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
ZA OPĆINU DOBOJ ISTOK
(2023- 2028)**

**STRATEGIJA ZA SMANJENJE
ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
ZA OPĆINU DOBOJ ISTOK
(2023- 2028)**

IZDAVAČ

Općina Dobož Istok
Trg Alije Izetbegovića 1
74 207 Klokoćnica, Dobož Istok
web: www.opcinadobojistok.ba

AUTOR

Dr.sc. Asim Pandžić, vanredni profesor
Univerzitet u Tuzli, Filozofski fakultet- Odsjek za socijalni rad

KOAUTHORI

Ermin Mujkanović, Bsc sigurnosnih i mirovnih studija
Općina Dobož Istok

Mejra Vehabović, Bsc socijalnog rada
Centar za socijalni rad Dobož Istok

**PODRŠKA
TOKOM
IZRADE**

Dr.sc. Džemila Agić, Centar za ekologiju i energiju Tuzla
Mr.sc. Vanja Rizvić, Centar za ekologiju i energiju Tuzla

Izrada "Strategije za smanjenje energetske siromaštva za Općinu Dobož Istok (2023- 2028)" je aktivnost u okviru treće faze projekta: "Inovacije u EE i OE za bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i smanjenje siromaštva", koji realiziraju Caritas Švicarske i Centar za ekologiju i energiju.

SADRŽAJ

Uvod	7
Metodološki pristup izrade strategije.....	8
Obrazloženje energetske siromaštva	9
Energetsko siromaštvo u EU i BiH	10
Evropska unija	10
Bosna i Hercegovina.....	12
Odgovor na energetsko siromaštvo	13
Mjerenje energetske siromaštva	13
Rješavanje energetske siromaštva mjerama energetske efikasnosti.....	14
Podrška prihodima onih koji žive u energetske siromaštva.....	15
Strateška platforma	16
Situaciona analiza.....	16
<i>Demografska struktura stanovništva</i>	16
<i>Socijalna struktura stanovništva</i>	16
<i>Geografski položaj i prirodne karakteristike</i>	17
<i>Energetske i stambene karakteristike</i>	18
<i>Povezanost strategije sa postojećim strateškim dokumentima i zakonima</i>	18
Strateška vizija.....	19
Strateški ciljevi	19
Indikatori i definicija energetske siromaštva	20
Koordinacija i odgovornost za energetsko siromaštvo.....	22
Programski ciljevi i mjere.....	23
Strateški cilj 1. Ublažiti energetsko siromaštvo programima socijalne zaštite ugroženih domaćinstva ...	23
<i>Programski cilj 1.1. Uspostaviti sistem mjerenja, identifikacije i efikasnog ciljanja energetske siromašnih domaćinstva</i>	23
Mjera 1.1.1. Identifikacija i mapiranje energetske siromašnih domaćinstva	23
Mjera 1.1.2. Praćenje i mapiranje žarišnih područja energetske siromaštva	23
<i>Programski cilj 1.2. Osigurati socijalne programe finansijske pomoći za smanjivanje energetske siromaštva</i>	24
Mjera 1.2.1. Novčana pomoć za podmirenje troškova nabavke ogrjeva i subvencioniranje troškova električne energije tokom zime i perioda hladnog vremena	24
Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o energetske siromaštva u rješavanju izazova s kojima se susreću domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	25
<i>Programski cilj 2.1. Osigurati energetske pregled i savjetovanje za domaćinstva pogođena energetske siromaštva</i>	25
Mjera 2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije u domaćinstvima pogođenim energetske siromaštva.....	25
<i>Programski cilj 2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti</i>	26

Mjera 2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti	26
Mjera 2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove za domaćinstva pogođena energetske siromaštvom	26
Mjera 2.2.3. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti	27
Mjera 2.2.4. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama	28
Programski cilj 2.3. Javne kampanje na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti	28
Mjera 2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“	28
Mjera 2.3.2. Finansiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetske siromaštva	29
Programski cilj 2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetske siromaštva	30
Mjera 2.4.1. Info-centar za pomoć energetski siromašnima	30
Strateški cilj 3. Smanjiti rizik od energetske siromaštva podsticanjem mjera energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije	31
Programski cilj 3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike	31
Mjera 3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetski siromašna i ugrožena domaćinstva	31
Mjera 3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetski siromašna i ugrožena domaćinstva	31
Mjera 3.1.3. Mali energetski paket efikasnih tehnologija za energetski siromašna i ugrožena domaćinstva	32
Programski cilj 3.2. Energetska obnova stambenih jedinica i sprovođenje mjera za uštedu energije	33
Mjera 3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	33
Programski cilj 3.3. Unapređenje sistema zagrijavanja stambenih objekata	33
Mjera 3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	33
Programski cilj 3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije	34
Mjera 3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	34
Mjera 3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	35
Plan realizacije i praćenje	36
Akcioni plan	36
Monitoring, evaluacija i izvještavanje	42
Anexi	43
Anex 1. SWOT analiza	43
Anex 2. Grupe domaćinstava pogođene energetske siromaštvom	44
Anex 3. Statistički podaci iz situacione analize	46

Uvod

Energetsko siromaštvo predstavlja veliki izazov za sve veći broj ljudi u BiH, a izvlačenje ranjivih građana iz njega bi trebao biti jedan od hitnih zadataka svih nadležnih institucija od lokalnih zajednica do državnog nivoa. Ključni uzroci energetskog siromaštva leže u kombinaciji niskog dohotka, visokog izdatka raspoloživog dohotka za energiju i loše energetske efikasnosti, posebno u pogledu izvedbe stambenih objekata. Polazeći od okvira energija- zaštita okoliša- siromaštvo, smatra se da je siromaštvo ukorijenjeno u samoj prirodi domaćinstva, njegovog kapitala i humanog kapaciteta. S tim u vezi, na siromaštvo se može gledati s tri različita aspekta: sa aspekta prihoda, sa aspekta osnovnih potreba i sa aspekta sposobnosti. Strategijom će se uzeti u obzir sva tri aspekta siromaštva u nastojanju da ih unaprijedi.

Mnoge općinske i/ili gradske uprave su već razvile strategije energetske efikasnosti, koje uglavnom samo djelimično ili čak negativno utiču na najugroženije osobe. Lokalne vlasti i vlade moraju osigurati da se negativni društveni rezultati izbjegnu ili nadoknade kreiranjem politika koje će to uzeti u obzir i/ili ih povezati s mjerama koje se suprotstavljaju svim rizicima. Općinske i/ili vladine energetske politike mogu različito uticati na siromaštvo i nejednakost. To je slučaj, npr. kada politika pruža ekonomsku podršku grupama s nižim prihodima, smanjujući siromaštvo, ali još više koristi grupama s višim prihodima, čime se povećava jaz u bogatstvu među tim grupama. Neciljane sveobuhvatne subvencije, koje podržavaju upotrebu fosilnih goriva, mogu izgledati kao najlakši način da se ponudi brza pomoć domaćinstvima i preduzećima. Ipak, vjerovatno će povećati nejednakost tako što će najviše koristiti grupama s višim prihodima. Ove politike također mogu povećati osjetljivost domaćinstava na promjenjivost cijena fosilnih goriva, umjesto da podstiču prelazak na čistije, obnovljive izvore energije.

Cijene električne energije i energije za grijanje su znatno uvećane u toku posljednje dvije godine, a očekuje se da će u narednim godinama troškovi električne energije i energije za grijanje značajno porasti u BiH i mnogo će više ljudi iskusiti energetsko siromaštvo u različitim stupnjevima, a najviše će biti pogođene najugroženije demografske skupine. Pristup energetskim uslugama je ključan za socijalnu uključenost. Odgovarajuće grijanje, hlađenje, rasvjeta i energija za napajanje uređaja osnovne su usluge na kojima se temelje pristojan životni standard i zdravlje ljudi. Veoma je važno imati na umu da je potrebno poboljšati pristup socijalnih usluga korisnicima koji imaju nizak nivo prihoda i obrazovanosti, jer one obično ne pokrivaju osnovne troškove. Također, uvažavajući problem energetskog siromaštva, profesionalni socijalni radnici mogu doprinijeti boljoj socijalnoj mobilizaciji.

Strategija za smanjenje energetskog siromaštva postaje nužnost u situaciji poskupljenja energenata i sve veće energetske isključenosti, kako siromašnih slojeva društva tako i onih koji su u riziku od siromaštva, u kojoj su na udaru najranjiviji, i kada će budžeti, u padu ekonomskih performansi, biti nedovoljni za smanjenje broja ranjivih i energetski siromašnih domaćinstva. Kad se sve uzme u obzir, višestruka dobrobit od rješavanja problema energetskog siromaštva može izravno potaknuti privredni rast i prosperitet. Nasuprot tome, neodrživo korištenje energije ima za posljedicu usporavanje privrednog i društvenog rasta, sprečava smanjenje siromaštva i humanog i održivog socijalnog razvoja, te nepovoljnog uticaja na zdravlje stanovništva. Na siromašne se često gleda kao na statističku kategoriju koju treba identifikovati, istražiti i vremenom smanjivati. Strategijom će se posmatrati siromašni kao aktivni učesnici u procesima smanjenja siromaštva i humanog razvoja.

Prvi dio Strategije prikazuje metodološki pristup i obrazloženje energetskog siromaštva, njegovog stanja u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini, te daje odgovor na energetsko siromaštvo. Drugi dio je Strateška platforma koja sadrži: situacionu analizu, viziju i strateške ciljeve, definirane indikatore i definiciju energetskog siromaštva, te nadležnost institucija i njihovu koordinaciju. Treći dio, razrađuje strateške ciljeve na prioritetne ciljeve i mjere koje će se realizovati u cilju smanjenja energetskog siromaštva, uzimajući u obzir nivo prihoda, edukacije građana o energetskom siromaštvu i rješavanju izazova s kojima se susreću, te mjere energetske efikasnosti. Prvi tip mjera

odnosi se na direktno povećanje raspoloživog dohotka domaćinstva, tipično kroz različite oblike direktne finansijske pomoći. Drugi tip mjera odnosi se na indirektno smanjenje izdataka za potrošnju energije povećanjem nivoa znanja i informiranosti građana. I treći tip mjera doprinosi direktnom smanjenju izdataka domaćinstava za energiju, fokusiranjem na smanjenje potrošnje energije, poput npr. energetske efikasnosti stambenih objekata i kućanskih uređaja, korištenja obnovljivih izvora energije, čime će ujedno doprinijeti pozitivnim efektima na okoliš i održivi razvoj. U četvrtom dijelu je opisan akcioni plan i način praćenja implementacije strategije. U Aneksu je data statistička osnova situacione analize, SWOT analiza i tabela grupa domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom.

Metodološki pristup izrade strategije

Izrada Strategija za smanjenje energetske siromaštva je dio treće faze projekta: “Inovacije u energetske efikasnosti i obnovljivoj energiji za bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i smanjenje siromaštva”, koji implementira Caritas Švicarske (CaCH) u saradnji sa Centrom za ekologiju i energiju (CEE) Tuzla.

Metodološki pristup izradi Strategije urađen je u skladu sa „Smjernicama za planiranje smanjenja energetske siromaštva za jedinice lokalne i regionalne samouprave”, izrađenih u okviru projekta CO-EMEP, Preporuci komisije (EU) 2020/1563 o energetske siromaštva, Direktivi o energetske efikasnosti 2012/27/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o energetske efikasnosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ, Direktivi o električnoj energiji Direktiva (EU) 2019/944 Evropskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU, te Mišljenju Stručna grupe za zapošljavanje, socijalna pitanja i privredu SOC/717 Rješavanje problema energetske siromaštva i otpornost EU-a: izazovi iz privredne i socijalne perspektive.

Dokument je uzeo u obzir i mjeru 2.5.5. Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetske siromaštva, sadržane u Prioritetu 2.5. Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, Strategije razvoja Federacije Bosne i Hercegovine u kojoj se navodi „Da bi se osiguralo minimalno, finansijski pristupačno i pouzdano snabdijevanje energijom tj. da „niko nije zapostavljen“ u ovoj oblasti, treba planirati i provoditi programe socijalne zaštite ugroženih kupaca primjenom koncepta smanjenja energetske siromaštva, što između ostalog, podrazumijeva i podršku za poboljšanje energetske efikasnosti, te razmatranje, izradu i implementaciju socijalnog akcionog plana u oblasti energetike u FBiH“.

Prilikom izrade Strategije vođeno je računa da se svi postupci vode u skladu sa Uredbom o izradi strateških dokumenta U Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 74/19) definisana je metodologija kojom su propisani koraci u procesu izrade i sadržaj strateških dokumenata. U početnoj fazi procesa izrade Strategije, potpisan je Sporazum sa načelnikom Općine Doboj Istok na osnovu kojeg je formirana radna grupa za izradu Strategije sastavljena od predstavnika lokalne samouprave i centra za socijalni rad koja je usmjeravala dinamiku i proces izrade Strategije.

Proces izrade Strategije počeo je analizom svih strateških i drugih dokumenata koji su bili dostupni (evropski, regionalni, državni, federalni, kantonalni), a koji tretiraju oblast energetske siromaštva. Potom su uslijedile radionice u okviru kojih je urađena početna situaciona analiza, te produbljena situaciona analiza sa SWOT matricom. Tokom narednih radionica raspravljalo se o prijedlozima vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera za rješavanje pitanje energetske siromaštva. Na osnovu toga izrađen je akcioni plan. U toku izrade Strategije kontinuirano su vođene konsultacije sa svim učesnicima procesa.

Obrazloženje energetske siromaštva

Pitanja upotrebe energije, zaštite okoliša i siromaštva su veoma tijesno povezana i nalaze se u međuzavisnom odnosu. Sposobnost domaćinstva da priušti potrebnu količinu energije pokazuje samo jedan segment složenih međuzavisnosti između energije, okoliša i siromaštva.

U svijetu ne postoji jedinstvena definicija niti metodologija za utvrđivanje koje grupacije stanovništva spadaju u energetske siromašnu populaciju. Pojedine evropske zemlje primjenjuju definicije prilagođene njihovim životnim uslovima. U Bosni i Hercegovini ne postoji jasna definicija energetske siromaštva, niti metodologija i indikatori za utvrđivanje i praćenje energetske siromaštva.

Energetsko siromaštvo predstavlja veoma širok pojam. Tretira se kao višedimenzionalan problem koji proizilazi iz nepostojećih/inefektivnih socio-ekonomskih šema, a što je dodatno popraćeno neadekvatnim sistemima proizvodnje i potrošnje energije. Prelazak na liberalizovano energetske tržište, bez uspostavljenih mehanizama zaštite potrošača i kontinuirani rast cijena energenata predstavlja poseban problem u državama gdje je cijena energenata bila regulisana i subvencionirana od strane države

Dvije najčešće korištene definicije energetske siromaštva u naučnoj literaturi su: „Domaćinstvo je energetske siromašno ukoliko bi trebalo trošiti više od 10 % svojih prihoda da održi dom adekvatno toplim”, „Nemogućnost zagrijavanja doma i podmirivanja osnovnih energetske potreba do društveno i materijalno potrebnog nivoa” uz „narušeno fizičko i mentalno zdravlje i smanjenje mogućnosti učestvovanja u aktivnostima zajednice”².

Jedan od definicija energetske siromaštva kaže da ono predstavlja "Situacije, gdje domaćinstva ili pojedinci, nisu u mogućnosti da sebi priušte osnovne energetske usluge kao što su grijanje, hlađenje, kuhanje, rasvjeta, transport i dr., a koje garantuju normalne/pristojne uslove života, usljed (a) niskih primanja, (b) visokih cijena različitih energenata i (c) male energetske efikasnosti objekata u kojima se živi."³

Evropska komisija donijela je Preporuke o energetske siromaštva koje uključuju tri pokazatelja koja se koriste za opisivanje i mjerenje energetske siromaštva u EU: nemogućnost adekvatnog zagrijavanja doma; dospjele neplaćene obveze po računima za energiju i prisutnost krova koji propušta, vlažnih zidova, podova ili temelja, ili truleži u prozorskim okvirima ili podu.

Energetsko siromaštvo je stoga kompleksni problem koji zahtijeva interdisciplinarni pristup različitih sektora: energetike, sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema itd.

U ključne uzroke energetske siromaštva su spadaju: rast cijena energije, uključujući i upotrebu relativno skupih energenata, pad prihoda domaćinstva i osobno siromaštvo, te degradacija stambenog fonda (loša energetska efikasnost) koji se ne obnavlja u onoj mjeri u kojoj bi mogao ili trebao. Sve navedeno čini začarani krug uzorka i posljedica: energetske neefikasnost građevina; nizak nivo prihoda, odnosno osobno siromaštvo; isključenja iz energetske mreže; gubitak doma uslijed nepodmirivanja troškova (stambeni kredit, režijski troškovi...); narušeno fizičko i mentalno zdravlje te kvaliteta života; društvena marginaliziranost i izolacija; drugi relevantni uzroci (nizak stupanj obrazovanja, nezaposlenost...).

Energetsko siromaštvo je rezultat većeg broja uticaja od kojih treba posebno izdvojiti sljedeće: (1) Slabe energetske performanse objekata (građevinski materijal, krovni pokrivač, nekvalitetni prozori i vrata...), što je u najvećem broju karakteristika starijih objekata, ali i novijih koji su građeni bez poštovanja Uslova i tehničkih normativa za projektovanje stambenih zgrada i stanova; (2) Niski

¹ B. Boardman, Fixing Fuel Poverty: Challenges and Solutions. Earthscan, 2010.

² S. Buzar, Energy Poverty in Eastern Europe: Hidden Geographies of Deprivation. Ashgate Publishing, Ltd., 2007.

³ "Overview report on the energy poverty concept" Eszter Turai (MRI), Senta Schmatzberger (BPIE), Rutger Broer (BPIE), 2021, www.comact-project.eu

prihodi nedovoljni za nabavku potrebnih energenata; (3) Nekvalitetna i energetska neefikasna lokalna ložišta (na primer, peć „smederevac“) i korištenje sirovog drveta, koja emituju zagađujuće gasove u unutrašnji prostor i/ili imaju velike toplotne gubitke; (4) Velike zdravstvene i druge javne štete koji nastaju u procesu proizvodnje energije iz fosilnih goriva; (5) Nekvalitetan ogrjevni materijal (niskokalorični i zagađujući ugalj, loženje otpadnih materijala...); (6) Visoke cijene daljinskog grijanja koje su posljedica disfunkcionalnih tehničkih i tehnoloških sistema daljinskog grijanja i visoke cijene energenata. Pored ovih uticaja, energetska siromaštvo posmatrano iz ugla (negativnih) učinaka na zdravlje ljudi i zaštitu okoliša je direktno povezano sa radom termoelektrana na ugalj i posljedicama koje emisije iz termoelektrana imaju na zagađenje humane i prirodne sredine.⁴

U kontekstu energetske siromaštva i isključenosti energetska najranjivije kategorije (ugroženima) se smatraju oni potrošači energije koji po svojim sociodemografskim obilježjima i energetskim pokazateljima koji se vežu na njihovo domaćinstvo imaju veću vjerovatnost da budu energetska siromašni od opće populacije. Energetskim siromaštvom su najteže pogođeni građani s niskim prihodima, kao što su najsiromašniji radnici (siromašni zaposleni), penzioneri s niskim primanjima, studenti, mlade odrasle osobe, porodice s mnogo djece i samohrani roditelji, kao i stanovništvo u nepovoljnom položaju koje je ionako izloženo velikim stopama siromaštva (socijalno ugroženi), što obuhvaća i osobe s invaliditetom, starije osobe, etničke manjine posebno romska manjina. Pored toga žene su izloženije većem riziku od energetske siromaštva i njegovim posljedicama zbog toga što u prosjeku primaju niže plaće, ali i zato što u većoj mjeri ovise o grijanju i hlađenju u domaćinstvima jer više vremena provode kod kuće zbog pružanja brige o porodici.

Posljedice energetske siromaštva na kvalitet života domaćinstva su višestruke i, bez izuzetka, negativne: (i) zdravstveni problemi izazvani niskim temperaturama u stanu, (ii) visok stepen unutrašnje zagađenosti prostora – *indoor pollution* – što direktno utiče na povećan stepen obolijevanja i smrtnosti tokom zimskih mjeseci u domaćinstvima sa nekvalitetnim lokalnim ložištima, (iii) smanjenje grijne površine stana odnosno broja prostorija koje se griju, (iv) umanjeње higijenskih standarda i navika zbog hladnoće u kupatilu tokom zimskih mjeseci, (v) pogoršanje uslova stanovanja, uslova za učenje, odmor, praktikovanja kulturnih navika i socijalne interakcije zbog smanjenja grijne površine odnosno prostora stana koji se može koristiti na komforan način, (vi) odricanje ili redukovanje mnogih drugih potreba zbog visokog učešća izdataka za energiju u ukupnom prihodu domaćinstva (hrana, lijekovi, obrazovanje...).

Sumarno, siromašna domaćinstva, ali i ona sa tzv. srednjim prihodima, prinuđena su na različite vidove uštede energije u okolnostima termički slabo izolovanih stambenih objekata i visoke potrošnje energenata za zagrijevanje stanova. Negativni efekti energetske siromaštva posebno se očituju u ranjivim društvenim grupama – domaćinstva sa malom djecom, domaćinstva sa hronično bolesnim članovima, staračka domaćinstva, nezaposleni, domaćinstva ispod ili na granici siromaštva.

Energetska siromaštvo u EU i BiH

Evropska unija

U preporuci Evropske komisije (EU) 2020/1563 o energetskom siromaštvu⁵ navodi se da energetska siromaštvo označava situaciju u kojoj domaćinstva nemaju pristup osnovnim energetskim uslugama. Gotovo 34 miliona Evropljana 2018. nije moglo priuštiti primjereno grijanje u domaćinstvu, zbog čega je energetska siromaštvo velik problem za EU. U evropskom stupu

⁴ Vidjeti Stuck in the Past. Energy, Poverty and Environment – Serbia and Montenegro. UNDP, Belgrade, 2004.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1563>

socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija zajednički potpisali 17. novembra 2017., energija se navodi kao jedna od osnovnih usluga kojoj svatko ima pravo pristupa.

Podrška pristupu takvim uslugama mora biti dostupna onima kojima je potrebna. Kako se navodi u preporuci, odgovarajuće grijanje, hlađenje, rasvjeta i električna energija za napajanje kućanskih aparata osnovne su usluge neophodne za dostojanstven životni standard i zdravlje. Pristup energetske usluge ključan je za socijalnu uključenost. Rješavanje problema energetske siromaštva stoga potencijalno može donijeti višestruke koristi, uključujući smanjenje izdataka za zdravstvo, smanjenje onečišćenja zraka (zamjenom neprikladnih izvora toplinske energije), poboljšanje ugode i dobrobiti te olakšanje za kućni budžet. Te bi koristi zajednički izravno potaknule privredni rast i blagostanje u Evropskoj uniji.

Energetsko siromaštvo ključni je pojam konsolidiran u zakonodavnom paketu pod nazivom „Čista energija za sve Evropljane”, kojim se želi olakšati pravedna energetska tranzicija.

Na temelju Direktive o energetskej efikasnosti 2012/27/EU⁶ Evropskog parlamenta i Vijeća, države članice obvezne su uključiti potrebu za smanjenjem energetske siromaštva u svoje obveze povezane s energetskej efikasnošću. Energetska efikasnost jedna je od pet dimenzija europske Energetske unije. Kroz princip „Prvo energetska efikasnost“ (engl. Energy efficiency first), Europska unija je prepoznala i potvrdila da je upravo energetska efikasnost europski najznačajniji izvor energije.

Kako je sažeto navedeno u uvodnoj izjavi 59. preinačene Direktive o električnoj energiji⁷, do energetske siromaštva dolazi zbog kombinacije niskih primanja, visokih troškova energije i loše energetske efikasnosti domova. Riječ je o vrlo složenom pitanju na koje utiču nestabilne cijene na energetskej tržištu i loša energetska efikasnost, posebno u pogledu svojstava zgrada, u kombinaciji s čitavim nizom socioekonomskih faktora povezanih s općim siromaštvom i problema povezanih sa sistema posjeda nekretnina. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih i energetske siromašnih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati zavisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati mjere socijalne ili energetske politike koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ulaganje u energetskej efikasnost stambenih zgrada ili zaštitu potrošača poput zaštitnih mjera protiv isključivanja. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje univerzalnih usluga mogu se razlikovati zavisno o tome jesu li te mjere namijenjene kupcima iz kategorije domaćinstvo ili malim poduzećima (58).

Račune za režije, uključujući račune za energiju, 2018. nije moglo redovito plaćati 6,8 % ljudi koji žive u privatnim domaćinstvima u EU-u (30,3 miliona ljudi) te su oni bili izloženi riziku od isključenja iz energetske mreže. U istom razdoblju 7,3 % stanovništva EU-a (37,4 miliona ljudi) nije imalo ugodnu temperaturu okoline u svojim domovima.

S tim u vezi Evropska komisija preporučuje da države članice razviju sistemski pristup liberalizaciji energetskej tržišta u cilju podjele koristi među svim dijelovima društva, posebno onima kojima je to najpotrebnije, te razviju mjere za rješavanje problema energetske siromaštva koje se temelje na uskoj saradnji svih nivoa uprave, posebno omogućavajući usku saradnju regionalnih i lokalnih vlasti s jedne strane te organizacija civilnog društva i subjekata iz privatnog sektora s druge strane.

---

⁶[untitled \(europa.eu\)](#)

⁷<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0944>

Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini⁸ ne postoji jasna definicija energetske siromaštva, kao ni metodologija i indikatori za utvrđivanje i praćenje energetske siromaštva, tako da ne postoji ni regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

Nedostaju politike koje su posebno usmjerene na problematiku energetske siromaštva kao sastavnog dijela održivog razvoja u procesu energetske tranzicije. Pojedine javne politike samo djelimično tretiraju ugrožene potrošače. Određeni napredak je postignut u pogledu zaštite ugroženih potrošača energije u najnovijim verzijama Zakona o električnoj energiji Republike Srpske iz 2020. godine i Zakona o električnoj energiji Federacije Bosne i Hercegovine iz 2013. godine. Međutim, u oba slučaja relevantni podzakonski akti, programi i propisi tek treba da se uspostave. Pojmovi kao što su energetske ranjiv i energetske zaštićeni potrošač se u dokumentima koriste naizmjenično i razlikuju se po značenju među entitetima, što će vjerovatno učiniti provođenje mjera za suzbijanje energetske siromaštva složenijim.

Stanja kao što su energetske siromaštvo i energetske ranjivost prepoznati su u Okvirnoj energetske strategiji BiH do 2035.godine, u novoj Strategiji razvoja Federacije BiH 2021.-2027. godina i u Strategiji razvoja energetske sektora Republike Srpske do 2035. godine. U pomenutim dokumentima je navedeno da je povećanje energetske efikasnosti ključni alat za iskorjenjivanje energetske siromaštva (u dijelu potrošnje električne energije i zagrijavanja domaćinstava). Međutim, još uvijek nedostaju ključni dokumenti za daljnja poboljšanja i direktniji pristup u smislu zakona i podzakonskih akata. Zakon o energetske efikasnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", br. 22/17) ne spominje ranjive potrošače.

U Zakonu o električnoj energiji Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", br. 66/2013, 94/2015, 54/2019) navodi se da će Vlada Federacije izraditi i usvojiti Program zaštite ugroženih potrošača električne energije koji pripadaju kategoriji domaćinstava. Izrada navedenog programa počela je 2005. godine ali nikada nije finalizirana, jer su nadležni organi obrazložili da nije bilo osnova za izradu dokumenta u odsustvu demografsko-socijalne karte.

U Zakonu o električnoj energiji Republike Srpske ("Sl. Glasnik RS", br. 68/20) definisan je energetske zaštićen potrošač, ali sa aspekta socijalno ugroženih potrošača, te je sama implementacija prebačena na lokalne zajednice. Ovim zakonima, energetske ranjivost ostaje usko povezana sa socijalnom ugroženošću, pa se ovaj izazov prenosi na institucije nadležne za socijalnu zaštitu, kao i ministarstva zadužena za socijalnu politiku (na kantonalnom nivou), u kontekstu zaštićenih potrošača.

Zakon o električnoj energiji Brčko distrikta (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 27/2021)ne spominje ugrožene potrošače energije, ali u Brčko distriktu postoje programi za subvencioniranje računa za električnu energiju za socijalno ugrožene potrošače.

Tačan podatak o broju energetske siromašnih domaćinstava ne može se utvrditi, međutim, na osnovu pojedinih pokazatelja, taj broj zasigurno premašuje 50% od ukupne populacije. Postojeće procjene ukazuju da 69% domaćinstava u BiH troši više od 10% svog dohotka za plaćanje računa za električnu i toplotnu energiju, i prema jednoj od postojećih definicija spadaju u energetske siromašnu populaciju stanovništva. Identifikovanje energetske siromašnih domaćinstava u BiH nije moguće bazirati samo na ovom kriteriju, već se moraju primijeniti dodatni kriteriji. U najugroženije grupacije stanovništva, koje su podložnije energetske siromaštva, spadaju primaoci socijalne pomoći, jednoroditeljske porodice sa više djece i osobesa invaliditetom. Penzioneri su također suočeni sa posljedicama energetske siromaštva češće nego domaćinstva u kojima su pojedini članovi zaposleni, obzirom da imaju drugačije životne navike.

---

⁸ Vidi više u „Suzbijanje energetske siromaštva u Bosni i Hercegovini – prvi korak energetske tranzicije“ dostupno na https://osfbih.org.ba/images/News/NewsDocs/Energetsko_siromastvo_policy_paper.pdf

Nacrt dokumenta Integrirani nacionalni klimatski i energetska plan Bosne i Hercegovine, koji je pripremljen 2020 godine, i koji je još u procesu usvajanja, samo generalno uključuje energetska siromaštvo, i definiše ciljeve u ovoj oblasti. Usvajanjem dokumenta na državnom nivou bi se kreirali uslovi za uspostavljanje politika o energetska siromaštvo, na svim nivoima vlasti u BiH.

Odgovor na energetska siromaštvo

Mjerenje energetska siromaštva

U praksi, postoje tri najčešće korištene metode za određivanje načina na koji se mjeri energetska siromaštvo. Svaka od ovih metoda potencijalno daje različite rezultate za nivo energetska siromaštva i svaka može uticati na to kako aktivnost treba da bude usmjerena.

Na terenu se energetska siromaštvo utvrđuje kombinacijom objektivnih i subjektivnih kriterija, te društvenim konsenzusom oko razgraničenja između domaćinstva kojima je potrebna pomoć zajednice zbog energetska siromaštva i onih kojima nije. Naravno da je to razgraničenje često porozno i podložno daljnjim revizijama pod novim spoznajama o energetska siromaštvo.

Subjektivni kriteriji dijele se u procjene članova kućanstva („ne mogu prikladno zagrijati prostorije“) i procjene socijalnih radnika („prostorije nisu prikladno zagrijane, djeca su pothlađena“).

Članovi domaćinstva uglavnom izražavaju nedovoljnu zagrijanost prostorija u hladnim razdobljima ili nemogućnost podmirivanja računa za energente kako bi postigli dovoljnu zagrijanost prostorija. Međutim, također je moguće da se plaćanjem prikladne potrošnje energije, npr. za zagrijavanje prostorija, ugrožavaju drugi nužni životni troškovi: prehrana, školovanje, učestvovanje u zajednici itd. U takvim slučajevima dolazi do objektivnog prihodovnog siromaštva, čak i ako su nominalno životne prostorije zagrijane na temperaturu od 21°C ili više. Konačno, moguće je da do takve potrošnje dolazi zbog neefikasnosti sistema grijanja ili drugih energetska sistema, gdje se puno energije gubi u okolišu, a pritom se ne postiže željena kvaliteta života.

Subjektivne procjene socijalnih radnika uspoređuju sporno domaćinstvo s ostalim domaćinstvima u zajednici, i u saradnji s porodičnim liječnikom, procjenjuju ugrožava li nedostupnost energenata zdravlje ukućanima i njihovo punopravno učestvovanje u zajednici. Socijalni radnici mogu procijeniti nedostupnost i drugih energenata osim grijanja, npr. količinu vlage u prostorijama, nedovoljno svjetla za obavljanje školskih i profesionalnih aktivnosti i sl. U takvim situacijama, oni mogu upozoriti na potrebu ublažavanja specifično energetska siromaštva ukućana, iako se vjerojatno radi o domaćinstvima koja se bore sa siromaštvo općenito.

Objektivni kriteriji energetska siromaštva dijele se na finansijske i nefinansijske. Nefinansijski kriteriji uključuju opće stanje domaćinstva te se temelje na mjerama kao što su prosječna dnevna temperatura, vlažnost zidova i namještaja, skladištenje i pospremanje hrane, pripremanje hrane, mogućnost rashlađivanja u razdobljima visoke temperature i sl. Finansijski kriteriji s druge strane su stvarni plaćeni trošak za potrošnju energije u domaćinstvu. Najčešće domaćinstva čiji finansijski izdatak za energiju u određenom razdoblju prelazi prosjek finansijskih izdataka za energiju domaćinstava u regiji, a spomenuti finansijski izdatak za energiju čini ta domaćinstva službeno siromašnima nazivamo energetska siromašnim domaćinstvima. Takva su domaćinstva dakle energetska siromašna čak i onda kada im npr. dnevna temperatura prostorija prelazi 21°C u hladnim razdobljima.

U osnovne metode provjere energetska siromaštva spadaju:

Metod rashoda - Metoda rashoda za izračunavanje energetska siromaštva sagledava udio prihoda domaćinstva (neto troškova stanovanja) koji je namijenjen zadovoljavanju energetska potreba.

Ako domaćinstvo treba da potroši više od 10% svog prihoda na energiju, smatra se da je u energetsom siromaštvu, pri čemu se ozbiljnost energetske siromaštva povećava kako se povećava udio prihoda koji se troši na energiju. Izvori podataka koji se koriste za prikupljanje dokaza o potrošnji domaćinstava se također prikupljaju relativno rijetko, što otežava praćenje napretka u borbi protiv energetske siromaštva. Osim toga, neki ljudi mogu imati visoke prihode, ali odluče da žive u domu koji je posebno energetski neefikasan. Iako ovi ljudi troše više od 10% svog prihoda na energiju, ne može se reći da su u osnovnoj deprivaciji i stoga nisu problem politike energetske siromaštva.

Subjektivna metoda - Subjektivna analiza energetske siromaštva postavlja ispitanicima niz pitanja kako bi utvrdili da li su morali bez grijanja ili su živjeli u nedovoljno grijanom domu. Međutim, samoprocjena energetske siromaštva može dati pogrešne utiske kreatorima politike o obimu energetske siromaštva.

Subjektivna kvalitativna procjena drugih – stručnjaka iz službi socijalne zaštite npr. socijalnih radnika u saradnji sa drugim odgovarajućim službama.

Objektivna metoda - Objektivna metoda izračunavanja energetske siromaštva nastoji da modelira ono što tipično domaćinstvo mora potrošiti na energiju da bi se njihov dom zagrijao prema preporučenim normama Svjetske zdravstvene organizacije i upoređuje to sa onim što znamo o prihodima domaćinstva kako bi pokušali odrediti izloženost domaćinstva energetsom siromaštvu.

Model niskog prihoda/visokih troškova - Razvijen od strane Londonske škole ekonomije i zvanično usvojen od strane Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za upotrebu u Engleskoj i Velsu, model niskih prihoda/visokih troškova je pokušaj da se pozabave ograničenjima čistog modela energetske siromaštva zasnovanog na potrošnji. Prema ovom modelu da bi se razmatralo u energetsom siromaštvu, domaćinstvo mora imati i nizak prihod i suočiti se sa visokim troškovima energije (definisanim kao dvostruki medijan troškova energije). Ovo je pokušaj da se osigura da statistika o energetsom siromaštvu ne obuhvati ona domaćinstva koja nisu siromašna prihodima, ali odluče da žive u domu sa niskom energetsom efikasnošću.

Pokazatelji energetske efikasnosti se mogu podijeliti u četiri grupe:

- (a) pokazatelji kojima se trošak energije uspoređuje s dohotkom: energetska siromaštva kvantificira se usporedbom iznosa koji domaćinstva troše na energiju s njihovim dohotkom (npr. postotak ili broj domaćinstva koja troše više od određenog udjela svojeg raspoloživog dohotka na domaće energetske usluge);
- (b) pokazatelji koji se temelje na samoprocjeni: domaćinstvo se direktno pita u kojoj mjeri smatraju da si mogu priuštiti energiju (npr. mogu li svoj dom dovoljno ugrijati zimi i dovoljno rashladiti ljeti);
- (c) pokazatelji koji se temelje na direktnim mjerenjima: tim se pokazateljima mjere fizikalne varijable kako bi se utvrdila primjerenost energetske usluge (npr. sobna temperatura);
- (d) indirektni pokazatelji: energetska siromaštva mjeri se pomoću povezanih faktora, kao što su dospjele neplaćene obaveze za režije, broj isključenja i kvaliteta stambenog objekta.

Rješavanje energetske siromaštva mjerama energetske efikasnosti

Hvatanje ukoštac sa oskudicom u energiji i poboljšanje kvaliteta unutrašnje sredine domaćinstava sa malim prihodima moguće je izvesti putem sljedećih akcija i mjera koje doprinose ostvarenju tri različita cilja⁹: a) smanjiti cijene energije za domaćinstvo; b) poboljšati energetska efikasnost u zgradama nastanjenim najosjetljivijim domaćinstvima, uključujući neophodno ulaganje napora u

---

⁹ The European Fuel Poverty and Energy Efficiency Project, Good practices experienced in Belgium, Spain, France, Italy and United Kingdom to tackle fuel poverty, 2008.

obučavanje domaćinstava za racionalno korištenje energije i njenu uštedu; c) rad na socijalnom polju, povećavajući koliko je moguće male prihode.

Analiza potrošnje energije i uticaji na zdravlje pokazuju da postoji hitna potreba za propagiranjem najpogodnijih tehnologija za uštedu energije za populaciju sa malim prihodima. Osim toga, te mjere treba da budu što je moguće rentabilnije. Različite zemlje Evropske unije imaju različite strategije i prioritete, već prema klimatskim odlikama i tipologiji zgrada. Uspješnost u postizanju energetske efikasnosti u domaćinstvu sa malim prihodima zavisice od polaznog nivoa energetske efikasnosti i toplotne ugodnosti, opsega poboljšanja efikasnosti i od toga da li su te mjere pristupačne domaćinstvu ili nisu. Sve one bi trebalo da doprinesu potencijalu intervencija u cilju poboljšanja energetske efikasnosti koje utiču na promjene u zdravlju članova domaćinstva.¹⁰

Energetska efikasnost treba imati primat u borbi protiv energetske siromaštva jer doprinosi smanjenju potrošnje energije, izdataka za energiju i emisija stakleničkih plinova te potiče razvoj lokalne privrede. Realizacija mjera energetske efikasnosti ima pozitivne uticaje na zdravlje (uklanjaju se vlaga, stalni propuh i plijesan) te se općenito povećava ugoda stanovanja.

Na bazi iznesenog, kao najrentabilnijim i efikasnim tehnologijama za domaćinstva sa malim prihodima, predlažu se: a) poboljšanje omotača zgrada, b) tehnike pasivnog grijanja i hlađenja, i c) poboljšanje servisiranja zgrada (kao što je zamjena grijnih sistema, rekuperacija toplote i sl.).

Poboljšanje omotača zgrade- Neodgovarajuća izolacija, jednostruki prozori i loša zaštita od promahe – razlozi su prisustva vlage, buđi i promahe, koji stvaraju veliki broj zdravstvenih problema. Zbog toga domaćinstva sa malim prihodima treba da poboljšaju izolaciju komponenata omotača, tj. zidova, krovova, zastakljenja, itd.

Tehnologije pasivnog korištenja sunčeve energije- Usvajajući pasivne tehnologije, povećanje sunčevih dobitaka je potrebno u sjevernim evropskim zemljama, dok je smanjenje potrebno u zemljama južne Evrope. Međutim, da bi se u potpunosti smanjili uticaji na sredinu, neophodne su još dvije mjere za ostvarenje energetske efikasnosti (električna efikasnost), ili pogodnosti (podmirenje preostalih energetske potreba obnovljivim izvorima energije).

Poboljšanja u servisiranju zgrada i upravljanju energijom u njima- Poboljšanje efikasnosti servisiranja zgrada u kojima žive stanari sa malim prihodima, uglavnom se svode na zamjenu sistema za grijanje. Kada se govori o servisiranju zgrada, treba pomenuti i koncept upravljanja energijom u društvenim stanovima i domaćinstvima sa malim prihodima. Pametni mjerači mogu imati ključnu ulogu u monitoringu društvenih stanova.

Podrška prihodima onih koji žive u energetske siromaštva

Održavanje podrške za prihod domaćinstva je snažno povezano sa osnovnom uskraćenošću. Dakle, podrška prihodima igra veoma važnu ulogu u ograničavanju efekata energetske siromaštva.

Ovaj mjera opisuje podršku i mjere koje su dostupne kako bi se pomoglo ljudima u energetske siromaštva da podmire i upravljaju svojim računima za energiju i radnje koje se poduzimaju kako bi se pomoglo ugroženim potrošačima da iskoriste mogućnosti za aktivno upravljanje i smanjenje energetske troškova. Cijena energije je važan faktor koji doprinosi energetske siromaštva. Poteškoće u podmirivanju troškova energije mogu dovesti do toga da ukućani ne koriste dovoljno energije za održavanje adekvatnog grijanja svog doma, što može dovesti do dugoročnih zdravstvenih i socijalnih problema. Iako poboljšanje energetske efikasnosti doma može smanjiti račune domaćinstva za energiju, ne može ih eliminirati. Stoga je prepoznato da poboljšanja

---

¹⁰ Liddell, C. and C. Morris, Fuel poverty and human health : A review of recent evidence, Energy Policy, vol. 38, no. 6, 2010, pp. 2987–2997.

energetske efikasnosti moraju biti dopunjena odgovarajućom podrškom dohotka za one koji su u riziku od energetske siromaštva.

Direktna finansijska pomoć je mjera koja treba da ide paralelno ali isključivo za najugroženije i to do momenta kada energetska siromašno domaćinstvo ne postigne energetska efikasnost, s obzirom na to da samo finansijske mjere ne omogućavaju korisnicima siguran izlazak iz energetske siromaštva te da se njome djeluje isključivo na ublažavanje problema bez dugoročnog efekta na uzroke energetske siromaštva.

Ovaj pristup obično uključuje direktnu finansijsku podršku - odbitke na mjesečnim računima za energiju, direktne finansijske naknade ili finansijske transfere s ciljem smanjenja ukupnog tereta računa za energiju za domaćinstva i zaštite od isključenja komunalnih usluga.

Direktna finansijska pomoć u vidu smanjenja iznosa računa za energiju je kratkoročno efikasna ali neodrživa mjera gdje se samo sufinansiraju troškovi energije u vidu smanjenja tereta računa za energente te ne pruža dugoročno rješenje problema, odnosno ne doprinosi suzbijanju uzroka i ne umanjuje štetne utjecaje na zdravlje i okoliš koji proizlaze iz energetske neimaštine. Međutim ovakav vid mjere je neophodan za ona domaćinstva koja se trenutno nalaze u teškoj materijalnoj situaciji i za koja nije sigurno da ne mogu obezbijediti osnovne energetske usluge bez finansijske pomoći sistema socijalne politike.

Strateška platforma

Situaciona analiza

Demografska struktura stanovništva

Analizom zvaničnih statističkih podataka Federalnog zavoda za statistiku, a posmatrajući period 2013.-2019. godine, uočava se smanjenje broja stanovnika za 369 ili 3,6%. Najveće smanjenje broja stanovnika zabilježeno je 2018. godine kada je u odnosu na godinu ranije pad iznosio 94 stanovnika ili nešto manje od 1% ukupnog stanovništva općine. Razlog ovog smanjenja stanovništva je pad nataliteta stanovništva i odlazak mladih porodica u zemlje zapadne Evrope, Amerike i Australije. Najveći broj stanovnika (70%), prema podacima za 2019. godinu je uzrasta od 15 do 64 godine, dok 15,5% stanovništva pripada uzrastu od 0 do 14 godina i 14,5% uzrastu od 65 i više godina. Kroz posmatrani vremenski period ipak imamo smanjenje stanovništva do 14 godina starosti (za 21.96% 2019. godine u odnosu na 2016. godinu), kao i smanjenje radno aktivnog stanovništva za 2,72%, ali i povećanje broja lica preko 65 godina starosti za 38,63%.

Općina Doboj Istok kroz posmatrani vremenski period ima više žena nego muškaraca u ukupnoj strukturi stanovništva što se može pripisati migracijama, odnosno pojavi da više muškaraca nego žena odlazi na rad u inostranstvo.

Starosna struktura stanovništva općine Doboj Istok je povoljna ako se uzme u obzir broj stanovnika različitih životnih dobi, iako trend statističkih podataka u predstojećem periodu ukazuje da može doći do nedostatka radnoaktivnog stanovništva, što bi moglo otežati pokretanje privrednih aktivnosti i privlačenje investicija.

Socijalna struktura stanovništva

Socijalna zaštita stanovništva na području općine Doboj Istok ostvaruje se kroz rad JU Centar za socijalni rad Doboj Istok, čiji je osnivač i finansijer Općina. Broj korisnika Centra za socijalni rad po

dostupnim vidovima pomoći navedenih u donjoj tabeli je u konstantnom opadanju. U 2019. godini broj korisnika je iznosio 1.184 što je za 2,2% veće u odnosu na 2014. godinu (1.159 korisnika) ili za 27,2% veće nego u 2018 godini (931 korisnik). Strukturu korisnika socijalne pomoći čine nezaposlene osobe, stara i iznemogla lica, penzioneri, bolesne osobe, demobilisani borci, djeca bez staranja i ostale ranjive grupe.

Iznos isplaćene stalne novčane pomoći putem Centra za socijalni za rad je konstantan kroz posmatrani vremenski periodu i iznosi 148.321 KM, kao i broj korisnika koji je iznosio 94 u 2019. godini. S druge strane, iznos koji se iz budžeta Centra izdvaja za dječiji dodatak, oscilira u posmatranom vremenskom periodu i skoro je duplo manji u 2019. godini (8.045 KM) nego u 2015. godine 13.030 KM što prati i trend smanjenja broja korisnika, sa 300 u 2015. godini na 187 u 2019. godini.

Broj civilnih žrtava rata na području općine je konstantan kroz posmatrani vremenski period i iznosi 39 od kojih je najviše (po 15) u V i VI kategoriji invalidnine. U zavisnosti od kategorije, iznos prosječne invalidnine je u blagom porastu ili je nepromjenjen u većini kategorija.

Broj vojnih invalida je u blagom opadanju, sa 233 u 2017. godini na 226 u 2019. godini, dok su prosječne invalidnine u zavisnosti od kategorije u blagom porastu kroz posmatrani vremenski period

Općina Doboj Istok ima 1.483 penzionera od kojih je 706 u starosnoj i 238 u invalidskoj penziji, dok je 539 korisnika obiteljske penzije u 2019. godini. Broj penzionera se iz godine u godinu povećava za oko 2,5% – 2015. godine je iznosio 1383, dok je u 2018. godini broj penzionera bio 1.451. Najveći porast je kod korisnika starosne penzije, dok se broj korisnika invalidske penzije smanjuje kroz posmatrani vremenski period. Broj zaposlenih na jednog penzionera je 1,3 što je niže od kantonalnog (1,4), a više od federalnog prosjeka (1,2) 2019. godine. Prosječna penzija je niža od kantonalnog (443,75 KM) i federalnog nivoa (416,65 KM) i u 2019. godini je iznosila 363,24 KM¹¹

Centar za socijalni rad je u proteklih godina ostvario veoma dobru saradnju sa nevladinim organizacijama, te u saradnji sa tim organizacijama se pokušavalo riješiti pitanja osoba i porodica koje se nađu u stanju socijalne potrebe. Takvo jedno udruženje je “Crveno–bijela-crvena radost” čija pomoć je usmjerena na socijalno ugrožene porodice sa djecom. Pored pomenute organizacije CSR je realizovao nekoliko projekata u saradnji sa organizacijom “Word vision” u vidu radionica za djecu u osnovnim školama kao i realizaciju podjele novogodišnjih paketića za djecu iz socijalno ugroženih porodica. U kontekstu socijalne zaštite neophodno je istaknuti da na području općine egzistira HO „MFS EMMAUS – Prihvatni – tranzitni centar Duje“ koji je šansa za razvoj u pružanju egzistencijalnih i socijalnih usluga socijalno ugroženim i ranjivim kategorijama stanovništva.

Geografski položaj i prirodne karakteristike

Općina Doboj Istok se nalazi u sjeveroistočnoj Bosni, pripada makroregiji peripanonske Bosne, u okviru posavsko-sprečkomajevičko-donjodrinske mezoregije. Na osnovu svog geografskog položaja i u poljoprivrednom smislu se nalazi u žitorodnom (ravničarskom) reonu.

Općina Doboj Istok, površine 41 km² pripada Federaciji Bosne i Hercegovine (0,51% teritorije), i Tuzlanskom kantonu (1,51% teritorije). Svojim dužim dijelom granica općine se prostire u pravcu istok-zapad, sa južne strane granicu čini rijeka Spreča, na istoku naselje Stjepan Polje, na sjeveru naselje Lukavica, na sjeverozapadu naselje Sjenina Rijeka dok na zapadu granicu čine brda Becanj, Barakovac i Rudine, odakle se granica spušta prema rijeci Spreči.

Općina Doboj Istok je administrativni, privredni i kulturni centar 5 mjesnih zajednica (Klokotnica, Brijesnica Velika, Brijesnica Mala, Stanić Rijeka i Lukavica Rijeka), smještena je u Tuzlanskom kantonu u sjeveroistočnoj regiji BiH, u blizini poduzetničkih gradova Doboj i Gračanica. Prema

---

¹¹ Federalni zavod za statistiku, Strateski plan razvoja općine Doboj Istok 2021-2027

konačnim rezultatima Popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini, na području općine Doboj Istok živi 10.248 stanovnika u pet mjesnih zajednica.

S obzirom da kroz općinu prolazi jedan od najfrekventnijih magistralnih puteva, M-4 Doboj-Tuzla-Zvornik, ovo područje ima izrazito povoljan saobraćajni položaj. Pomenuti magistralni put povezuje četiri općinska naselja, a također ovaj putni pravac omogućava dobre veze sa centrom kantona, odnosno Tuzlom. Najbliža željeznička stanica nalazi se na pruzi Doboj-Tuzla i udaljena je od općine Doboj Istok 1,5 km, dok je najbliži aerodrom, Aerodrom Dubrave, udaljen 57 km od općine. Udaljenost općine od auto-puta M5 je 4 km što, između ostalog, općini daje povoljan geostrateški položaj. Prema konačnim rezultatima Popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini¹, na području općine Doboj Istok živi 10.248 stanovnika, i to 5.061 muškarac i 5.187 žena. Stanovništvo općine Doboj Istok je raspoređeno u 5 naselja, od kojih su najmnogoljudnija MZ Klokočnica, MZ Brijesnica Velika i MZ Brijesnica Mala. Gustina naseljenosti općine je 241 stanovnik / km².¹²

Energetske i stambene karakteristike

Što se tiče Općine Doboj Istok i rezidencijalnih objekata uglavnom su to objekti individualno slobodnostojeće kuće kojih ima cca 4283 i 5 stambenih zgrada kolektivnog stanjivanja do 3 nivoa spratnosti. Velikih stambenih blokova, nebodera nemamo.

Prema procjenama dobijenih iz Mjesnih zajednica prikupljenih nešto ranije imamo oko 3000 porodičnih kuća koje su u jednom dijelu obuhvaćene nekom mjerom energetske efikasnosti, pretežno su to stiropor fasade i jako dobra plastična stolarija, ili krovovi i podovi.

Općina nema daljinsko i javno grijanje, oko 2900 objekata ima sobno grijanje, 1350 ima vlastito centralno grijanje na ugalj, drva pelet, struju. Ložu ili plin.

Najčešći energet koji se na koji se kuha u domaćinstvu je drvo, i električna energija, dok plin i druge energente se vrlo rijetko koriste.

JLS još uvijek nema programe podrške domaćinstvima u nabavi tehnologija OIE, međutim bilježimo oko pedesetak domaćinstva koji su sami nabavili i ugradili neki od vidova OIE nergije.¹³

Dokumenti kojima se na lokalnom nivou djelimično regulira pitanje energetske efikasnosti je Strateški plan razvoja Općine Doboj Istok 2021-2027, zatim akcioni plan održivog upravljanja energijom i akcioni plan za jačanje sistema za očuvanje integriteta po projektu MEG I.

Povezanost strategije sa postojećim strateškim dokumentima i zakonima

Dokumenti kojima se na lokalnom nivou djelimično regulira pitanje energetske efikasnosti je Strateški plan razvoja Općine Doboj Istok 2021-2027, zatim Akcioni plan održivog upravljanja energijom i Akcioni plan za jačanje sistema za očuvanje integriteta po projektu MEG II.

Strategija smanjenja energetske siromaštava u potpunosti doprinosi ostvarenju strateških ciljeva utvrđenih Strategijom lokalnog razvoja općine Doboj Istok 2021-2027 koji se odnose na ovu oblast.

Strateška vizija i ciljevi utvrđeni ovom Strategijom smanjenja energetske siromaštava u potpunosti doprinose ispunjenju zakonskih obaveza lokalne zajednice i javne ustanove Centar za socijalni rad Doboj Istok koje su utvrđene Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Sl.novine Tuzlanskog kantona", br.5/12-prečišćeni tekst, 7/14, 11/15, 13/16, 4/18, 12/20, 22/21, 5/22, 8/22, 10/22, 14/22 i 19/22).

¹² Popis stanovništva 2013 godine, Strateski plan razvoja općine Doboj Istok 2021-2027

¹³ Centar za socijalni rad Doboj Istok, Strateski plan razvoja općine Doboj Istok 2021-2027

Strateška vizija

Detaljna situaciona analiza i kontekst izrade Strategije za smanjenje energetske siromaštva, u krajnjem upućuje na ključne strateške fokuse:

- Kako identificirati energetska siromašna domaćinstva ili kategorije stanovništva i pratiti stanje na lokalnom nivou;
- kako smanjiti rizik od energetske siromaštva za energetska siromašna i domaćinstva koja su koja su u riziku programima socijalne zaštite;
- kako unaprijediti znanje energetska siromašnih i domaćinstva koja su koja su u riziku o energetskom siromaštvu i rješavanju izazova s kojima se susreću;
- kako smanjiti ili eliminirati energetska siromaštva primjenom mjera energetske efikasnosti i održivosti i njihovom integracijom sa mjerama socijalne zaštite.

Vizija predstavlja izjavu o željenoj promjeni u dugoročnoj razvojnoj perspektivi, čak i nakon predviđenog strateškog perioda. U definiranju vizije osnovni pristup je da energetska efikasnost treba imati primat u borbi protiv energetske siromaštva jer doprinosi smanjenju potrošnje energije, izdataka za energiju i emisija stakleničkih plinova te potiče razvoj lokalne privrede i ima pozitivne uticaje na zdravlje, dok je direktnu finansijsku pomoć neophodno pružati isključivo za najugroženije i to do momenta kada energetska siromašna domaćinstva ne postigne energetska efikasnost.

Vizija Općine Doboj Istok u eliminisanju energetske siromaštva je:

„Energetska efikasna i održiva zajednica u kojoj niko nije energetska zapostavljen“

Vizija se temelji na ciljevima održivog razvoja u Bosni i Hercegovini i principu Agende 2030 za održivi razvoju „niko ne smije biti isključen“, kojim se teže eliminirati multidimenzionalni uzroci siromaštva i nejednakosti kao i diskriminacija u svim oblicima. Uvođenje tog principa u praksu zahtijeva mehanizme upravljanja i odgovornosti na svim nivoima, od lokalnog do međunarodnog, kako bi se osiguralo provođenje mjera za osiguravanje jednakosti.

Temeljni polazište Strategije za smanjenje energetske siromaštva, se zasniva na strateškom pravcu Okvira održivog razvoja BiH u dijelu Pametni rast „Zeleni rast i čista energija“ i Društvo jednakih mogućnosti koji potiče ispunjenje principa agende 2030. „niko ne smije biti zapostavljen“ čiji je cilj naveden u poglavlju „Ljudi“ osigurati dostojanstven i ravnopravan život u zdravom okruženju za sve građane Bosne i Hercegovine, razvojnih ciljeva i prioriteta Strategije razvoja Federacije BiH, Povećati energetska efikasnost i smanjivati siromaštva i socijalnu isključenost u kojem se propisuje mjera „Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetske siromaštva“, te Razvojne strategije Općine Doboj Istok.

Strategije za smanjenje energetske siromaštva je alat za provođenje Agende 2030 i Ciljeva održivog razvoja, i Okvira održivog razvoja BiH na područje Federacije BiH. Istovremeno je i u funkciji realizacije Strategije razvoja Federacije kojom je predviđeno strateškim ciljem 2. Prosperitetan i inkluzivan razvoj, te strategije razvoja grada/općine..

Vizija razvoja predstavlja osnovu za utvrđivanje strateških ciljeva čijom će se realizacijom doprinijeti ostvarivanju vizije eliminisanja energetske siromaštva, koji prožimaju sve ciljeve i snažno podržavaju energetska efikasna i održiv razvoj Općine Doboj Istok.

Strateški ciljevi

Strategija se temeljiti na priznavanju prava na energiju te su u njoj utvrđeni ambiciozni, ali realistični ciljevi za ostvarenje osnovnog stupa socijalnih prava, eliminisanje energetske siromaštva i dostizanje ciljeva održivog razvoja u odnosu na osiguranje pristupa materijalno pristupačnoj,

pouzdanjoj, održivoj i modernoj energiji za sve. Dugoročno njome bi se trebalo nastojati potpuno iskorijeniti energetska siromaštva.

U funkciji ostvarivanja vizije utvrđeni su strateški ciljevi smanjenja energetske siromaštva:

- **Strateški cilj 1. Ublažiti energetska siromaštva ugroženih domaćinstava programima socijalne zaštite**
- **Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o energetske siromaštva i rješavanju izazova s kojima se susreću domaćinstva u riziku od energetske siromaštva**
- **Strateški cilj 3. Smanjiti rizik od energetske siromaštva podsticanjem mjera energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije**

Uzimajući u obzir da je energetska siromaštva rezultat društvenih, ekoloških, privrednih i geopolitičkih faktora, ono iziskuje *holistički pristup* u njegovom rješavanju, što podrazumijeva sveobuhvatnu analizu tog pitanja i potreba domaćinstava te uključivanje raznih aktera, od potrošača, socijalnih institucija (centara za socijalni rad), organizacija civilnog društva i preduzeća do regionalnih i lokalnih vlasti.

Strategija uključuje kako energetske tako i neenergetske mjere za uklanjanje temeljnih uzroka energetske siromaštva i ublažavanje uslova za energetske siromašna i ranjiva domaćinstva. Njome se želi osigurati da mjere energetske efikasnosti i tranzicije budu osmišljene i provedene na pravedan, pravičan i uključiv način, tako da nitko ne bude zapostavljen niti isključen.

Indikatori i definicija energetske siromaštva

Indikatori energetske siromaštva su urađeni u skladu sa faktorima koji opisuju energetska siromaštva koji se odnose na: ekonomski i socio-demografske faktore i energetske faktore.

U ekonomske i socio-demografske faktore ubrajaju se: Demografski aspekt (broj, spol i starost članova/ica domaćinstva); Finansijski aspekti (prihodi i troškovi energije); Zdravstveni aspekt (psihičko i fizičko zdravlje).

U energetske faktore ubrajaju se: Procjena energetske klase i ilustrativni indikatori (izolacija, vlaga, plijesan, propuh, sistem grijanja); Energetske usluge (grijanje, hlađenje, topla voda u domaćinstvu; kuhanje, rasvjeta, pranje i ostalo).

Za uspostavljenje indikatora energetske siromaštva, odnosno definiranja prioritetnih ciljnih grupa, uspostavljeni su kriteriji prema sedam grupa i to: 1. energetske status objekta (izolacija, grijanje i električna energija), 2. energetska klasa objekta, 3. vlasništvo objekta, 4. vrsta stambene jedinice, 5. prihodovna strana – novčana podrška (socijalne naknade i pomoći), 6. ekonomski status domaćinstva, 7. socijalne kategorije stanovništva. Definirani su i uslovi za dobijanje podrške i pomoći. Kao osnova za identifikaciju energetske siromaštva uzima se DOMAĆINSTVO. Kombinacijom navedenih faktora utvrđivat će se kriterij za svaku mjeru.

U kontekstu vizije za eliminaciju energetske siromaštva i definiranih indikatora postavljena je definicija energetske siromaštva koja glasi „**Energetska siromaštva je stanje u kojem domaćinstvo nije u mogućnosti da obezbijedi potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice**“.

Domaćinstva pogođena energetske siromaštva kategoriziraju u 3 grupe i to:

1. Energetske siromašna domaćinstva (*apsolutno/ekstremno energetske siromašna domaćinstva*)

Domaćinstva sa veoma niskim primanjima koja nemaju adekvatne energetske usluge i ne mogu sebi priuštiti potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život (grijanje, rasvjeta,

zagrijavanje vode,..), na način koji ne ugrožava zadovoljavanja osnovnih životnih potreba domaćinstva.

U ovu grupu domaćinstava se ubrajaju: korisnici stalne novčane pomoći, korisnici privremene novčane pomoći, korisnici novčane egzistencijalne naknade. Lica svrstana u ovu grupu pripadaju jednoj od sljedećih socijalnih kategorija stanovništva: lica nesposobna za rad i privređivanje, nezaposlene osobe, starije osobe, samohrani nezaposleni roditelji, mladi koji izlaze iz sistema socijalne zaštite, demobilisani borci.

Ovoj grupi energetske siromašnih domaćinstava pripadaju domaćinstva čiji ukupni prihodi domaćinstva ne prelaze 25% prosječne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva.

Opisana kategorija stanovništva živi u individualnim stambenim objektima u privatnom vlasništvu, sa lošim energetske karakteristika utvrđenih po osnovu vizualnog pregleda objekta, bez toplotne vanjske izolacije, sa sobnim grijanjem, sa električnim uređajima loše energetske klase.

2. Energetski ugrožena domaćinstva (*relativno energetske siromašna domaćinstva*)

Domaćinstva koja imaju zadovoljavajuće energetske usluge ali usljed materijalne deprivacije nemaju dovoljno prihoda da obezbijede potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice, te su izloženi smanjenom mogućnošću plaćanja osnovnih energetske usluga (grijanje, el. energija, topla voda i dr.) i odricanja u drugim područjima života (kvalitetna ishrana, odjeća, obrazovanje, odmor, i dr.)

U ovu grupu domaćinstava se ubrajaju: korisnici novčane egzistencijalne naknade, korisnici naknade civilne žrtve rata , korisnici minimalne i zagarantovane penzije, korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti, korisnici lične invalidnine (I i II kategorija), korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite, korisnici porodične invalidnine. Lica svrstana u ovu grupu pripadaju jednoj od sljedećih socijalnih kategorija stanovništva: osobe sa invaliditetom, civilne žrtve rata , starije osobe, demobilisani borci, penzioneri, porodice šehida i poginulih boraca, zaposleni siromašni, ratni vojni invalidi.

Ovoj grupi energetske ugroženih domaćinstava pripadaju domaćinstva čiji ukupni prihodi domaćinstva ne prelaze 35% prosječne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva.

Opisana kategorija stanovništva živi u individualnim stambenim objektima u privatnom vlasništvu, sa lošim energetske karakteristika po osnovu vizualnog pregleda objekta, bez toplotne vanjske izolacije, sa centralnim ili sobnim grijanjem, sa električnim uređajima loše energetske klase, energetske neefikasne rasvjete.

3. Energetski ranjiva domaćinstva (*domaćinstva u riziku od energetske siromaštva*)

Domaćinstva koja imaju adekvatne energetske usluge i koja sebi mogu priuštiti zadovoljavajuće energetske usluge za obezbijedenje potrebne količine energije, neophodne za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice, ali su osjetljiva na negativne uticaje glavnih uzroka energetske siromaštva kao što su porast cijena energenata, nemogućnosti ulaganja u energetske efikasnost i sl. što dovodi do smanjenja njihove sposobnosti prilagođavanja na razne energetske izazove i povećanog rizika da postane energetske ugroženo ili siromašno.

U ovu grupu domaćinstava se ubrajaju: korisnici minimalne i zagarantovane penzije, korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti, korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite, korisnici porodične invalidnine. Lica svrstana u ovu grupu pripadaju jednoj od sljedećih socijalnih kategorija stanovništva: starije osobe, demobilisani borci, penzioneri, zaposleni siromašni, samohrani roditelji, ratni vojni invalidi.

Ovoj grupi energetske ugroženih domaćinstava pripadaju domaćinstva čiji ukupni prihodi

domaćinstva ne prelaze 45% prosječne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva.

Opisana kategorija stanovništva živi u individualnim stambenim objektima u privatnom vlasništvu, sa lošim energetske karakteristikama po osnovu energetskog audita, bez toplotne vanjske izolacije, sa centralnim ili sobnim grijanjem, sa električnim uređajima loše energetske klase, energetski neefikasne rasvjete.

Tabela energetski ugroženih domaćinstava se nalazi u prilogu (Anex 2.)

Koordinacija i odgovornost za energetske siromaštvo

Za koordinaciju izrade, provedbe, implementacije i za praćenje realizacije Strateškog plana unutar općinske uprave zadužena Općinski razvojni tim (ORT).

Zadaci Općinske uprave u realizaciji Strateškog plana su sljedeći:

- uspješno integrirati ciljeve i mjere Strateškog plana u razvojnu strategiju Općine Doboj Istok i ostale relevantne strateške dokumente;
- osigurati stručni kadar za realizaciju identificiranih mjera suzbijanja energetskog siromaštva i energetske efikasnosti;
- osigurati finansijska sredstva za realizaciju mjera za koje je Općina identificirana kao nositelj;
- pravovremeno komunicirati i zajednički usuglasiti provođenje mjera koje nisu u nadležnosti općinske uprave s predviđenim nositeljima i ostalim uključenim akterima;
- podržati kontinuirano provođenje mjera kroz čitavo razdoblje provedbe Strateškog plana do 2028. godine;
- osigurati izradu Akcionog plana za period 2026 – 2028;
- osigurati praćenje i izvještavanje o dinamici realizacije plana do 2028. godine;
- kontinuirano informirati građane o realizaciji Strateškog plana;
- osigurati učestvovanje svih relevantnih aktera i građana u čitavom procesu od izrade do praćenja realizacije Strateškog plana.

Programski ciljevi i mjere

Strateški cilj 1. Ublažiti energetska siromaštva programima socijalne zaštite ugroženih domaćinstva

Programski cilj 1.1. Uspostaviti sistem mjerenja, identifikacije i efikasnog ciljanja energetska siromašnih domaćinstva

Mjera 1.1.1. Identifikacija i mapiranje energetska siromašnih domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera predviđa izradu sveobuhvatne karte energetska siromašnih domaćinstava u Općini Doboj Istok na osnovu definiranih kriterija putem koje će se moći planirati sveobuhvatni programi finansijske i nefinansijske pomoći energetska ugroženim domaćinstvima. Izradom sveobuhvatne karte utvrdit će se nivo finansijske te energetske ugroženosti. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje Tima za identifikaciju i mapiranje - Izrada instrumenta istraživanja - Izrada baze za unos podataka - Posjeta domaćinstvima - Unos podataka u bazu - Angažovanje volontera za rad na terenu
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za boračko invalidsku zaštitu i odsjek za razvoj općine Doboj Istok - Centar za socijalni rad Doboj Istok
Partneri u realizaciji	Lokalne nevladine organizacije i korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2023 - 2024
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj ispitanih domaćinstava, - Broj energetska siromašnih domaćinstava, - Broj popunjenih obrazaca koji sadrže osnovne podatke o domaćinstvima - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe za energentima
Korisnici mjere	Energetska siromašna domaćinstva
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Korisnici javne novčane podrške i to: <ul style="list-style-type: none"> - korisnici stalne novčane pomoći - korisnici privremene novčane pomoći - korisnici novčane egzistencijalne naknade
Procjena potrebnih sredstva	10.000,00 KM
Izvori finansiranja	<ul style="list-style-type: none"> - Budžet općine - Javni pozivi domaćih i stranih organizacija, a koji su usmjereni na zaštitu okoliša, smanjenje energetska siromaštva, - Kantonalni i Federalni javni pozivi,
Mogući efekti/ishodi	Utvrđeno stanje energetska siromašnih domaćinstava na području općine Doboj Istok, kao preduslov za kvalitetno planiranje programa finansijske i nefinansijske pomoći

Mjera 1.1.2. Praćenje i mapiranje žarišnih područja energetska siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na utvrđivanje metodologije načina analize, praćenja i izvještavanja o stanju energetska siromaštva i utvrđivanja najvećih žarišnih problema energetska siromašnih domaćinstava korisnika pomoći u općini Doboj Istok po osnovu energetska siromaštva i predlaganje neophodnih dodatnih mjera za njegovo smanjenje i postizanja njihove energetske efikasnosti. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje Tima za praćenje
---------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada dokumenta "Metodologija praćenja energetske siromašnih domaćinstava" - Posjeta domaćinstvima - Izvještavanje - Davanje preporuka
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Doboj Istok - Centar za socijalni rad Doboj Istok
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Nevladine organizacije - Udruženja građana, - Druge općine - Strani investitori
Vremenski period realizacije	2024-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađen dokument "Metodologija praćenja energetske siromašnih domaćinstava" - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe - Jedinostveni registar/baza sa podacima o domaćinstvima - Izvještaji o promjenama energetske statusa za ciljnu grupu domaćinstava
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	<p>Korisnici javne novčane podrške i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korisnici stalne novčane pomoći - korisnici privremene novčane pomoći - korisnici novčane egzistencijalne naknade
Procjena potrebnih sredstva	4.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet Općine Doboj Istok
Mogući efekti/ishodi	Uspostavljen mehanizam praćenja i utvrđivanja stanja energetske siromaštva s ciljem poduzimanja kvalitetnih i pravovremenih mjera za njegovo smanjenje kroz programe finansijske i nefinansijske pomoći

Programski cilj 1.2. Osigurati socijalne programe finansijske pomoći za smanjivanje energetske siromaštva

Mjera 1.2.1. Novčana pomoć za podmirenje troškova nabavke ogrjeva i subvencioniranje troškova električne energije tokom zime i perioda hladnog vremena

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na subvenciju troškova ogrjeva (drva, ugalj, ..) ili subvencioniranje troškova električne energije tokom zime i perioda hladnog vremena. Energetski siromašnim i ugroženim domaćinstvima koja se griju na drva ili ugalj da im se jednom godišnje odobri novčani iznos za podmirenje troška 3 m³ drva ili 2 tone uglja. Energetski siromašnim i ugroženim domaćinstvima koja se griju na električnu energiju će se sufinansirati 150 kWh električne energije mjesečno tokom zime i perioda hladnog vremena</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Donošenje odluke od strane Općinskog vijeća Doboj Istok o subvenciji nabavke ogrjeva i subvenciji troškova električne energije u periodu zime i hladnog vremena - Kreirati liste korisnika u potrebi od strane centra za socijalni rad - Identificirati dobavljača ogrjeva u općini Doboj Istok te uspostaviti saradnju radi lakše realizacije - Nabavka ogrjeva za zimu domaćinstvima koja samostalno ne mogu zadovoljiti potrebe - Realizacija subvencija ogrjeva i električne energije
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti općine Doboj Istok - Centar za socijalni rad Doboj Istok

Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Nevladine organizacije koje u svom djelovanju već imaju aktivnosti koje se odnose na nabavku ogrjeva porodicama sa djecom i licima treće životne dobi - Kantonalni i federalni nivo vlasti koji mogu donositi odluke na godišnjem nivou o subvenciji ogrjeva i električne energije
Vremenski period realizacije	2024-2026
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Usvojena odluka od strane Općinskog vijeća o subvenciji - Lista korisnika subvencije - Izveštaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
Korisnici mjere	Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva
Broj korisnika	oko 600 domaćinstava (godišnje do 200 domaćinstava)
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetski status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetskim siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	90.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok, Budžeti viših nivoa vlasti
Mogući efekti/ishodi	Obezbijeđena dodatna količina toplotne energije tokom zime i perioda hladnog vremena za energetski siromašna i ugrožena domaćinstava

Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o energetskom siromaštvu i rješavanju izazova s kojima se susreću domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva

Programski cilj 2.1. Osigurati energetski pregled i savjetovanje za domaćinstva pogođena energetskim siromaštvom

Mjera 2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije u domaćinstvima pogođenim energetskim siromaštvom

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na realizaciju jednostavnih energetskih pregleda (provjera) domaćinstva kojim će utvrđivati postojeće stanje, te u skladu s tim pružati energetske savjete domaćinstvima za uštedu energije ili davanje preporuka za poduzimanje daljnjih koraka ka boljoj energetskoj efikasnosti. Provjere u domaćinstvima koja se suočavaju sa energetskim siromaštvom imaju za cilj: identificirati uzroke gubitka topline u kući; pomoći u identifikaciji i rješavanju problema s vlagom ili plijesni; ponuditi korisne savjete za uštedu energije i vode a pritom osigurati da dom ostane siguran i udoban. Prilikom pregleda odgovorne osobe koje vrše pregled će popunjavati energetske upitnike.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje Tima za obilazak domaćinstava i utvrđivanje stanja - Posjete domaćinstvima i pružanje savjetodavnih usluga - Evidentiranje stanja izvršene provjere, sumiranje podataka i izvještavanje
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Doboj istok, - Javno komunalno preduzeće
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Doboj Istok - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2024-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj provedenih terenskih posjeta (domaćinstava) i ispunjenih upitnika o energetskom siromaštvu - Broj provedenih detaljnih energetskih pregleda i evidentiranje istih - Broj udijeljenih praktičnih savjeta i preporuka za realizaciju jednostavnih mjera
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (<i>energetski siromašna,</i>

	<i>ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>)
Broj korisnika	oko 1500 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	20.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok Javni pozivni/grantovi i budžeti viših nivoa vlasti i fondova
Mogući efekti/ishodi	Identificirani uzroci gubitka energije u korisničkim domaćinstvima i pružene savjetodavne usluge za uštedu energije i energetske efikasnost domaćinstava pogođena energetske siromaštvom za dugoročnije rješavanje problema energetske siromaštva

Programski cilj 2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti

Mjera 2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju raznih vrsta edukativnih događanja kako bi se što veći broj građana upoznao s tematikom energetske siromaštva, prilikama i načinima njegovog prevazilaženja. Cilj je upoznavanje domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom i građana s pojmom i idejom demokratizacije korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, te postupnog prelaza od građana koji su samo korisnici i potrošači energenata prema građanima koji su informirani potrošači i kasnije potrošači s vlastitom proizvodnjom energije. Aktivnosti: - Angažman NVO iz oblasti zaštite okoliša ili drugih stručnih lica iz oblasti energetske efikasnosti - Izrada Plana edukativnih aktivnosti sa utvrđenim temama i ciljnim grupama - Realizacija Plana edukativnih aktivnosti
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti općine Doboj Istok - Nevladine organizacije
Partneri u realizaciji	NVO i korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2024-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	- Izrađen plan edukacija - Broj provedenih edukacija o energetske siromaštvu i energetske efikasnosti - Broj osoba obuhvaćen edukacijom
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetske siromašna, ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>) i građani općine Doboj Istok;
Broj korisnika	
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	15.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok, Donatorska sredstva
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirani članovi domaćinstava o mogućnostima uštede energije, smanjenja finansijskih izdataka i unapređenja energetske efikasnosti domaćinstva

Mjera 2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove za domaćinstva pogođena energetske siromaštvom

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na informisanje, savjetovanje i pružanja podrške kod pripreme dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove porodičnih kuća i višestambenih zgrada s posebnim naglaskom na domaćinstva pogođena energetske siromaštvom.
---------------------------------------	--

	<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti će se realizovati u okviru postojeće sistematizacije poslova u Općini Doboj Istok, u okviru postojećih referata utvrditi obavljanje poslova savjetovanja i pružanja podrške ugroženim domaćinstvima
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Služba za komunalne poslove općine Doboj Istok
Partneri u realizaciji	- NVO i Sredstva informisanja/medij
Vremenski period realizacije	2023-2028 (Kontinuirano)
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj pripremljenih prijava na otvorene pozive za ugrožene grupe građana. - Broj provedenih savjetovanja građana za prijave na pozive usmjerene na energetske siromašne građane
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna, ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>) i potencijalni podnosioci prijave na Javni poziv
Broj korisnika	
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	1.500,00 KM na godišnjem nivou 7.500,00 KM ukupno
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok
Mogući efekti/ishodi	Povećan broj građana koji su podnijeli kompletne aplikacije na javne pozive za korištenje raspoloživih finansijskih sredstava za energetske efikasnost domaćinstava

Mjera 2.2.3. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na davanje finansijska konstrukcija za provođenje mjera (mala, srednja ili velika investicija) te će se tražiti najbolji dostupni finansijski mehanizam za realizaciju istih mjera:</p> <p>Male mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjere koja zahtijeva malu investiciju u energetske efikasnost kod domaćinstava pogođena energetske siromaštvom npr. mali energetske paketi pomoći koji sadrže štedne sijalice, reflektirajuće aluminijske folije, brave za prozore i perlatore.</p> <p>Srednje mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjere koja zahtijeva srednju investiciju u energetske efikasnost kod domaćinstava pogođena energetske siromaštvom kao npr. finansiranje nabave energetske efikasne kućanskih uređaja za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva.</p> <p>Velike mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima pogođenim energetske siromaštvom koje uključuju cjelovitu obnovu.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raspisati javni poziv za angažman NVO za realizaciju savjetovanja - Obezbjediti sredstva za jednu od mjera - Pružanje usluge savjetovanja - Kontinuirano svake godine provoditi drugu mjeru kako bi se uobzirile sve kategorije
Nadležno tijelo/nosilac	- Općina Doboj Istok
Partneri u realizaciji	NVO
Vremenski period realizacije	2024-2028
Mjerljivi indikatori	- Broj i vrsta realizovanih usluga

realizacije	- Broj domaćinstava obuhvaćenim uslugom
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna, ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>)
Broj korisnika	Do 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (<i>Anex 2.</i>)
Procjena potrebnih sredstva	15.000,00 KM
Izvori finansiranja	- Budžet općine Doboj Istok - Javni pozivi/grantovi koji se odnose na pomoć navedenim kategorijama
Mogući efekti/ishodi	Obrzbiježene usluge finansijskog savjetovanja za realizaciju mjera energetske efikasnosti i smanjenja energetske siromaštva

Mjera 2.2.4. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju raznih vrsta edukativnih događanja za osoblje i korisnike javnih institucija (škola, obdaništa, ...) i upoznavanje s tematikom energetske siromaštva, prilikama i načinima njegovog prevazilaženja, te upoznavanje sa mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti. Aktivnosti: - Izbor stručne organizacije ili stručnog lica iz oblasti energetske efikasnosti u zgradarstvu - Izrada edukativno-informativnog materijala i širenje znanja o načinima smanjenja potrošnje energije i energetske efikasnosti - Promocija i distribucija edukativnog materijala
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Nevladine organizacije
Partneri u realizaciji	Javne ustanove, škole, elektronski mediji
Vremenski period realizacije	2024 -2028
Mjerljivi indikatori realizacije	- broj edukacija - broj štampanog edukativnog materijala - broj objava, promocija u elektronskim medijima - broj ustanova obuhvaćenih edukacijom
Korisnici mjere	- Javne ustanove i preduzeća na području općine Doboj Istok
Broj korisnika	1.500 uposlenika i učenika u javnim ustanovama
Kriterij za ostvarenje mjere	Status javne institucije na području općine Doboj Istok
Procjena potrebnih sredstva	7.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet Općine Doboj Istok, viši nivoi vlasti
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirani predstavnici javnih ustanova i učenici škola o mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti

Programski cilj 2.3. Javne kampanje na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti

Mjera 2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju i realizaciju javnih kampanja u oblasti energetske pismenosti i energetske efikasnosti kako bi se što veći broj građana informisao o načinima uštede energije. Predviđene javne kampanje će se provesti putem elektronskih medija, kroz organizaciju emisija na temu energetske efikasnosti učešćem stručnih lica iz ove oblasti, putem saopštenja, emitovanjem video i audio poruka i sl.
---------------------------------------	--

	<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Plana javne medijske kampanje o vrsti i načinu provođenja mjera smanjenja potrošnje energije - Realizacija Plana i evaluacija projekta
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Nevladine organizacije
Partneri u realizaciji	- Elektronski mediji , NVO, radio i TV kuće
Vremenski period realizacije	2024 -2028 godina
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj javnih kampanja - Broj medijskih nastupa - Broj službenih naloga na društvenim mrežama - izvještaj o provedenoj evaluaciji
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna, ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>) i građani općine Doboj Istok
Broj korisnika	
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	7.000,00 KM
Izvori finansiranja	<ul style="list-style-type: none"> - Budžet općine Doboj Istok i Budžeti viših nivoa vlasti i Fondova - strane nevladine organizacije
Mogući efekti/ishodi	Povećana informisanost građana i podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za uštedu energije i zaštite okoliša.

Mjera 2.3.2. Finansiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetskog siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na finansiranje lokalnih organizacija civilnog društva koje će putem realizacije projekata raditi na smanjenju energetskog siromaštva realizacijom edukativno-informativnih i savjetodavnih aktivnosti i podizanju svijesti građana o načinim uštede energije i mjerama energetske efikasnosti i održivosti. Ovom mjerom će se finansirati projekti koji imaju za cilj smanjenje energetskog siromaštva, a čije aktivnosti obuhvataju edukativno-informativno-savjetodavni rad sa domaćinstvima koja su pogođena energetske siromaštvom i realizacija javnih kampanja.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ova mjera se provodi u okviru javnog poziva koji općina i drugi nivoi raspisuju kao podršku radu NVO
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Doboj Istok - Tuzlanski Kanton, - Federacija BiH - Nevladine organizacije
Partneri u realizaciji	- Nevladine organizacije kao i ostale relevantne ustanove
Vremenski period realizacije	2024 - 2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj raspisanih javnih poziva - Broj organizacija podržan za realizaciju projekata - Broj korisnika projekata
Korisnici mjere	<p>Direktni - Lokalne organizacije civilnog društva</p> <p>Indirektni - Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom i građani Doboj Istoka</p>
Broj korisnika	
Kriterij za ostvarenje mjere	Projekti čiji se ciljevi i aktivnosti odnose na smanjenje energetskog siromaštva
Procjena potrebnih sredstva	10.000,00 KM

sredstva	
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok i Budžeti viših nivoa vlasti i Fondova
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirana članovi domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom i građani sa problematikom energetske siromaštva, mogućnostima i načinima njegovog prevazilaženja, te podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetske siromaštva i zaštite okoliša.

Programski cilj 2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetske siromaštva

Mjera 2.4.1. Info-centar za pomoć energetske siromašnima

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na osiguravanje „one-stop-shop“ pristupa za savjetovanje domaćinstava u riziku od energetske siromaštva. Ova mjera predviđa uspostavu trajnog ili privremenog sistema savjetovanja i informisanja domaćinstava u riziku od energetske siromaštva o mogućnostima poboljšanja energetske efikasnosti, primjene obnovljivih izvora energije te dostupnim mehanizmima finansiranja. Mjera također predviđa osnaživanje energetske siromašnih jačanjem energetske pismenosti te poticanjem na učestvovanje u različitim oblicima energetske zajednice. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti jednog državnog službenika općinske administracije - Obezbediti edukaciju odabrane osobe za pružanje savjetodavnih usluga iz oblasti energetske efikasnosti i energetske siromaštva - Savjetodavni rad sa korisnicima putem info centra - Jačanje energetske pismenosti kod stanovništva - Informisanje o novim uređajima, sijalicama i načinima uštede
Nadležno tijelo/nosilac	- Općina Doboj Istok
Partneri u realizaciji	Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2024-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	- Oformljen lokalni info-centar - Broj i vrsta pruženih savjetodavnih i drugih usluga i podrške korisnicima
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetske siromašna, ugrožena i ranjiva domaćinstva</i>) i građani Doboj Istoka
Broj korisnika	Oko 12000
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	30.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok i donatorska sredstva
Mogući efekti/ishodi	Pružene informativno -savjetodavno-edukativne usluge osobama i domaćinstvima pogođenim energetske siromaštvom općine Doboj Istok kroz rad Info-centra

Strateški cilj 3. Smanjiti rizik od energetske siromaštva podsticanjem mjera energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije

Programski cilj 3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike

Mjera 3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna i ugrožena domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na unapređenje energetske efikasnosti uz visoko sufinansiranje unapređenja grijanja, tople vode i električne energije s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske efikasnosti kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava, koji nisu u mogućnosti zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti objekta energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Dobij Istok - Služba za komunalne poslove Općine Dobij Istok
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad Doboj Istok, NVO
Vremenski period realizacije	2025-2027
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Program susfinansiranja usvojen od strane Općinskog vijeća - Izveštaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
Korisnici mjere	Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva
Broj korisnika	Oko 30 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstava	150.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Dobij Istok; Budžeti viših nivoa vlasti i, Fondova, NVO i Međunarodnih organizacija, Donatorska sredstva
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava

Mjera 3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna i ugrožena domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na visoki procent sufinansiranja unapređenja ovojnice postojećih objekata (toplifikacija objekata postavljanjem stiropora, obnovom krova, ...) s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske obnove kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava, koja nisu u mogućnosti zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti objekata kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	- Općina Doboj Istok - Služba za prostorno uređenje

Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Dobij Istok - Nevladine organizacije - Građevinski nadzori
Vremenski period realizacije	2025-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Usvojen program susfinasiranja od strane Općinskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
Korisnici mjere	Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva
Broj korisnika	30 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	50.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok, Ministarstvo za Prostorno Uređenje i zaštitu okolice, Budžeti viših nivoa vlasti i, Fondova, NVO i Međunarodnih organizacija
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost ovojnice u domaćinstvima i smanjeni finansijske troškovi za obezbjeđenje potrebne količine energije kod energetske siromašnih i ugroženih domaćinstva

Mjera 3.1.3. Mali energetske paket efikasne tehnologije za energetske siromašna i ugrožena domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na dodjelu malih paketa energetske efikasnosti donacijom energetske efikasne rasvjetnih tijela (led sijalice) za energetske siromašna i ugrožena domaćinstva.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izraditi Program raspodjele finansijske sredstava - Raspisati Javni poziv za dodjelu finansijske sredstava - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijske sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Doboj Istok - Nevladine organizacije
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Doboj Istok - Nevladin sektor korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2025-2026
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Formiran tim za lagani pregled domaćinstava aplikata - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Broj i vrsta dodijeljenog paketa mjere EE
Korisnici mjere	Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	50.000,00 KM
Izvori finansiranja	Bužet Općine Doboj Istok, NVO i Međunarodne organizacije, Budžeti viših nivo vlasti, Fondovi
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetske siromašnih i ugroženih domaćinstava

Programski cilj 3.2. Energetska obnova stambenih jedinica i sprovođenje mjera za uštedu energije

Mjera 3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na sufinansiranje unapređenja ovojnice postojećih objekata (toplifikacija objekata, zamjena prozora i vrata; izolacija krovova; izolacija zidova; izolacija podova;) s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske obnove kod energetski ugroženih domaćinstva koja se nalaze u riziku od energetske siromaštva, a koji nisu u mogućnosti samostalno zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti objekata energetski ranjivih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	- Općina Doboj Istok
Partneri u realizaciji	Nevladine organizacije, Centar za socijalni rad Doboj Istok
Vremenski period realizacije	2026-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Program sufinansiranja usvojen od strane Općinskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim okazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
Korisnici mjere	Energetski ranjiva domaćinstva (<i>domaćinstva u riziku od energetske siromaštva</i>)
Broj korisnika	10 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetskim siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstava	50.000,00 KM
Izvori finansiranja	Općina Doboj Istok, Donatorska sredstva, Međunarodne organizacije, Budžeti viših nivo vlasti, Fondovi
Mogući efekti/ishodi	Energetski unaprijeđena ovojnice postojećih objekata domaćinstava u riziku od energetske siromaštva i poboljšana njihova energetska efikasnost

Programski cilj 3.3. Unapređenje sistema zagrijavanja stambenih objekata

Mjera 3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na sufinansiranje unapređenja ili zamjene sistema grijanja (neefikasnih grijnih tijela - peći) uz korištenje obnovljivih izvora energije kada je to moguće u već postojećim stambenim objektima. Prihvatljiva su poboljšanja energetske efikasnosti sistema grijanja i zamjene energenata ekološki i finansijski povoljnijima, a posebno sistema koji koriste obnovljive izvore energije. Mjera predviđa također i sufinansiranje, odnosno poticanje primjene obnovljivih izvora energije u energetski siromašnim domaćinstvima. Od izuzetne važnosti je da mehanizmi i operativni modeli zamjene grijnih tijela budu zasnovani na objektivnim, provjerenim, pouzdanim i odgovornim prijedlozima i znanjima. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti grijnih tijela energetski ranjivih domaćinstava - Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formiranje komisije za provođenje konkursne procedure (posjeta i zapsnik o grijnom tijelu prije dodjele sredstava)
---------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Donošenje odluke o broju korisnika - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Doboj Istok - Služba prostornog uređenja
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad - Mjesne Zajednice - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Program sufinansiranja usvojen od strane Općinskog vijeća - Broj domaćinstva u kojima je unaprijeđen sistem grijanja - Broj i vrsta grijnih tijela
Korisnici mjere	Energetski ranjiva domaćinstva (<i>domaćinstva u riziku od energetske siromaštva</i>)
Broj korisnika	20 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvo (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	30.000,00 KM
Izvori finansiranja	Budžet općine Doboj Istok, podrška viših nivoa vlasti, donatorska sredstva
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijske troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Programski cilj 3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije

Mjera 3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na sufinansiranje kupovine i nabavke električnih uređaja i energetske efikasne rasvjete za uštedu energije (energetskih efikasnih uređaja) za energetske ranjiva domaćinstva (el.uređaja: bojler, el.štednjak, frižider, veš mašina, i dr. tehnologija.).</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izraditi Program raspodjele sredstava nabavke električnih uređaja - Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	<ul style="list-style-type: none"> - Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Doboj Istok - Služba za komunalne poslove Općine Doboj Istok
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025-2027
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Broj i vrsta sufinansiranih uređaja
Korisnici mjere	Energetski ranjiva domaćinstva (<i>domaćinstva u riziku od energetske siromaštva</i>)
Broj korisnika	20 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvo (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	30.000,00 KM
Izvori finansiranja	Općina Doboj Istok, međunarodne organizacije, Budžeti viših nivo vlasti, Fondovi
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjene finansijske izdaci za energetske ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku energetske siromaštva

Mjera 3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na poboljšanje energetske efikasnosti individualnih stambenih objekata sufinansiranjem kupovine i ugradnje solarnih panela za energetske ranjiva domaćinstva u cilju unapređenja energetske efikasnosti individualnih stambenih objekata. Aktivnosti: - Izraditi Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti objekta domaćinstva u riziku od energetske siromaštva - Raspisati Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formirati Tim za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	- Općina Doboj Istok - Služba prostornog uređenja
Partneri u realizaciji	- Nevladine organizacije - Mjesne Zajednice
Vremenski period realizacije	2026-2028
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj domaćinstva obuhvaćenih mjerom - Broj ugrađenih solarnih uređaja
Korisnici mjere	Energetski ranjiva domaćinstva (<i>domaćinstva u riziku od energetske siromaštva</i>)
Broj korisnika	25 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvo (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstava	75.000,00
Izvori finansiranja	Budžet Općine Doboj Istok, podrška viših nivoa vlasti, donatorska sredstva
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost domaćinstava ugradnjom solarnih panela i smanjeni troškovi električne energije za energetske ranjiva domaćinstva

Plan realizacije i praćenje

Akcioni plan

Akcioni plan se odnosi na vremenski period 2023 – 2025 godine.

Strateški cilj 1. Ublažiti energetska siromaštvo ugroženih domaćinstava programima socijalne zaštite									
Programski cilj	Mjera	Vremenski period realizacije	Procjena potrebnih sredstava	Izvori finansiranja		Nadležno tijelo/nosilac	Mogući efekti/ ishodi	Korisnici / Broj korisnika	Mjerljivi indikatori realizacije
				Općinski budžet	Ostali izvori				
1.1. Uspostaviti sistem mjerenja, identifikacije i efikasnog ciljanja energetska siromašnih domaćinstava	1.1.1. Identifikacija i mapiranje energetska siromašnih domaćinstava	2023 - 2024	10.000,00	5.000,00	5.000,00	- Služba za BIZ i odsjek za razvoj općine Doboj Ist - Centar za socijalni rad Doboj Istok	Utvrđeno stanje energetska siromašnih domaćinstava na području općine Doboj Istok, kao preduslov za kvalitetno planiranje programa finansijske i nefinansijske pomoći	- Energetska siromašna domaćinstava - Oko 1000 domaćinstava	- Broj ispitanih domaćinstava, - Broj energetska siromašnih domaćinstava, - Broj popunjenih obrazaca koji sadrže osnovne podatke o domaćinstvima - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe za energentima
	1.1.2. Praćenje i mapiranje žarišnih područja energetska siromaštva	2024-2025	2.000,00	2.000,00	0,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti općine Dobij Istok - Centar za socijalni rad Doboj Istok	Uspostavljen mehanizam praćenja i utvrđivanja stanja energetska siromaštva s ciljem poduzimanja kvalitetnih i pravovremenih mjera za njegovo smanjenje kroz programe finansijske i nefinansijske pomoći	- Energetska siromašna domaćinstava - Oko 1000 domaćinstava	- Izrađen dokument "Metodologija praćenja energetska siromašnih domaćinstava" - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe - Jedinstveni registar/baza sa podacima o domaćinstvima

1.2. Osigurati socijalne programe finansijske pomoći za smanjivanje energetske siromaštva	1.2.1. Novčana pomoć za podmirenje troškova nabavke ogrjeva i subvencioniranje troškova električne energije tokom zime i perioda hladnog vremena	2024-2025	60.000,00	60.000,00	0,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti općine Dobij Istok - Centar za socijalni rad Doboj Istok	Obezbijedena dodatna količina toplotne energije tokom zime i perioda hladnog vremena za energetske siromašne i ugrožene domaćinstava	- Energetski siromašni i ugroženi domaćinstava - Oko 400 domaćinstava	- Usvojena odluka od strane Općinskog vijeća o subvenciji - Lista korisnika subvencije - Izvještaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o energetske siromaštva i rješavanju izazova s kojima se susreću domaćinstava u riziku od energetske siromaštva									
2.1. Osigurati energetske pregled i savjetovanje za domaćinstava pogođena energetske siromaštva	2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije u domaćinstvima pogođenim energetske siromaštva	2024-2025	10.000,00	5.000,00	5.000,00	- Općina Doboj Istok - Javno komunalno preduzeće	Identificirani uzroci gubitka energije u korisničkim domaćinstvima i pružene savjetodavne usluge za uštedu energije i energetske efikasnost domaćinstava pogođenim energetske siromaštva za dugoročnije rješavanje problema energetske siromaštva	- Domaćinstava pogođena energetske siromaštva - Oko 500 domaćinstava	- Broj provedenih terenskih posjeta i ispunjenih upitnika o energetske siromaštva - Broj provedenih detaljnih energetske pregleda i evidentiranje istih - Broj udijeljenih praktičnih savjeta i preporuka za realizaciju jednostavnih mjera
2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetske	2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti	2024-2025	7.000,00	3.500,00	3.500,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti općine Dobij Istok - NVO	Informisani i educirani članovi domaćinstava o mogućnostima uštede energije, smanjenja finansijskih izdataka i unapređenja	Domaćinstava pogođena energetske siromaštva i građani općine Doboj Istok	- Izrađen plan edukacija - Broj provedenih edukacija o energetske siromaštva i energetske efikasnosti

siromaštva i energetske efikasnosti							energijske efikasnosti domaćinstva		- Broj osoba obuhvaćen edukacijom
	2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove za domaćinstva pogođena energetske siromaštvom	2023-2025	3.000,00	3.0000,00	0,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Služba za komunalne poslove općine Doboj Istok	Povećan broj građana koji su podnijeli kompletne aplikacije na javne pozive za korištenje raspoloživih finansijskih sredstava za energetske domaćinstava	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom i potencijalni podnosioci prijave na Javni poziv	- Broj pripremljenih prijave na otvorene pozive za ugrožene grupe građana. - Broj provedenih savjetovanja građana za prijave na pozive usmjerene na energetske siromašne građane
	2.2.3. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti	2024-2025	7.500,00	5.000,00	2.500,00	- Općina Doboj Istok	Obrzbijedene usluge finansijskog savjetovanja za realizaciju mjera energetske efikasnosti i smanjenja energetske siromaštva	- Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom - Oko 300 domaćinstava	- Broj realizovanih usluga - Broj domaćinstava obuhvaćenim uslugom
	2.2.4. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama	2024 -2025	3.000,00	1.000,00	2.000,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Doboj Istok - Nevladine organizacije	Informisani i educirani predstavnici javnih ustanova i učenici škola o mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti	- Javne ustanove na području općine Dobij Istok - Oko 500 korisnika	- Broj edukacija - Broj štampanog edukativnog materijala - Broj objava, promocija u elektronskim medijima - Broj ustanova obuhvaćenih edukacijom
2.3. Javne kampanje na temu energetske siromaštva i	2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“	2024-2025	3.000,00	1.500,00	1.500,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Nevladine organizacije	Povećana informisanost građana i podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom i građani općine Doboj Istok	- Broj javnih kampanja - Broj medijskih nastupa

energetske efikasnosti							efikasnosti za uštedu energije i zaštite okoliša		- Broj službenih naloga na društvenim mrežama - Izvještaj o provedenoj evaluaciji
	2.3.2. Finansiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetske siromaštva	2024-2025	5.000,00	2.500,00	2.500,00	- Općina Dobož Istok - Tuzlanski Kanton, - Federacija BiH - Nevladine organizacije	Informisani i educirana članovi domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom i građani sa problematikom energetske siromaštva, mogućnostima i načinima njegovog prevazilaženja, te podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetske siromaštva i zaštite okoliša	Lokalne organizacije civilnog društva	- Broj raspisanih javnih poziva - Broj organizacija podržan za realizaciju projekata - Broj korisnika projekata
2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetske siromaštva	2.4.1. Info-centar za pomoć energetske siromašnima	2024-2025	10.000,00	10.000,00	0,00	- Općina Dobož Istok	Pružene informativno-savjetodavne i edukativne usluge osobama i domaćinstvima pogođenim energetske siromaštvom općine Dobij Istok kroz rad Info-centra	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom i građani Dobož Istoka Oko 5000 domaćinstva	- Oformljen lokalni info-centar - Broj i vrsta pruženih savjetodavnih i drugih usluga i podrške korisnicima

Strateški cilj 3. Smanjiti rizik od energetske siromaštva podsticanjem mjera energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije									
3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike	3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna i ugrožena domaćinstva	2025	50.000,00	15.000,00	35.000,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti - Služba za komunalne poslove Općine Dobij Istok	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava	- Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva - Oko 10 domaćinstva	- Program susfinansiranja usvojen od strane općinskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
	3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva	2025	15.000,00	7.500,00	7.500,00	- Općina Doboj Istok, služba za prostorno uređenje	Unaprijeđena energetska efikasnost ovojnice u domaćinstvima i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava	- Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva - Oko 10 domaćinstva	- Usvojen program susfinansiranja od strane Općinskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
	3.1.3. Mali energetske paketi efikasne tehnologije za energetske siromašna domaćinstva	2025	25.000,00	10.000,00	15.000,00	- Općina Doboj Istok - Nevladine organizacije	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava	- Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva - Oko 500 domaćinstva	- Formiran tim za lagani pregled domaćinstava aplikantata - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Broj i vrsta dodijeljenih paketa energetske opreme
3.3. Unapređenje sistema	3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za	2025	8.000,00	4.000,00	4.000,00	- Općina Doboj Istok	Unaprijeđena energetska efikasnost	- Energetski ranjiva domaćinstva	- Formiran tim za pregled postojećeg

zagrijavanja stambenih objekata	domaćinstva u riziku od energetskeog siromaštva					- Služba prostornog uređenja	domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod domaćinstva u riziku od energetskeog siromaštva	- Oko 5 domaćinstava	sistema zagrijavanja kod aplikacija - Broj domaćinstva u kojima je unaprijeđen sistem grijanja - Broj i vrsta grjnih tijela
3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije	3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetskeog siromaštva	2025	10.000,00	5.000,00	5.000,00	- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti i - Služba za komunalne poslove	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjeni finansijski izdaci za energetske ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku energetskeog siromaštva	- Energetske ranjiva domaćinstva - Oko 8 domaćinstava	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Broj i vrsta sufinansiranih uređaja

Monitoring, evaluacija i izvještavanje

Monitoring predstavlja sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi mjerenja napretka realizacije Strategije. Svrha praćenja je strateško upravljanje, odnosno pravovremena reakcija na eventualne zastoje u provedbi, novonastale probleme ili nepredviđene situacije. Praćenje treba biti kombinirano sa redovnim godišnjim izvještavanjem organa vlasti jedinice lokalne samouprave o provedbi Strategije te ukazivanjem na napredak ili eventualne zastoje uz davanje prijedloga za rješenja.

Osnova monitoring plana je formiranje grupe za praćenje, koja će na bazi postavljenih ciljeva u Strateškom planu pratiti proces i na godišnjoj osnovi izvještavati Općinsko vijeće Doboj Istok i javnost o stepenu njegove realizacije. Odgovornost za praćenje realizacije Strateškog plana imaju:

- o Općinska uprava na čelu sa Načelnikom koji imenuje Opštinski razvojni tim Strategije za smanjenje energetske siromaštva;
- o Nadležne općinske službe i javne ustanove koje se bave pitanje energetske siromaštva (kroz godišnji izvještaj o radu);
- o Komisije, odbori, radne grupe koje osniva Općinsko vijeće, a koje u okviru svog djelokruga rada imaju i pitanje zaštite siromašnih;
- o Međunarodne i domaće organizacije koje imaju interes za kvalitetnu realizaciju ovog dokumenta.

Godišnji izvještaj o realizaciji Strategije priprema se s ciljem praćenja provođenja planiranih aktivnosti i ocjene doprinosa u ostvarivanju programa i mjera. U godišnjem izvještaju o realizaciji precizno se navodi da li su i u kojoj mjeri izvršene planirane aktivnosti iz akcionog plana rada, zatim očekivani i ostvareni rezultati, planirana i utrošena sredstva za izvršenje aktivnosti, i za eventualno neizvršenje, razlog za neizvršenje ili djelomično izvršenje.

Evaluaciju Strategije je moguće raditi tokom realizacije, a obavezno na kraju realizacije Akcionog plana (2025 godine) ili nakon realizacije Strategije, sa ciljem identificiranja nivoa postizanja strateških ciljeva i korištenja ovih i informacija o eventualnim novim strateškim pitanjima za novi ciklus planiranja.

Anexi

Anex 1. SWOT analiza

Za identifikaciju najvažnijih unutrašnjih faktora i vanjskih okolnosti od značaja za razvoj općine je korištena SWOT analiza. Utvrđivane su prilike i prijetnje, te snage i slabosti.

Identifikacija unutrašnjih i vanjskih faktora i okolnosti za lokalne zajednice **Doboj Istok**

Prilike: Domaći i strani fondovi za finansiranje projekata iz oblasti energetske siromaštva; Senzibilnost Evropske unije za rješavanje pitanja energetske siromaštva i energetske efikasnosti; Trenutne politike u BiH koje su orjentirane i usmjerene na energetske efikasnosti. Zainteresiranost građana za projekte iz oblasti energetske efikasnosti; Postojanje dijaspora (značajnog broja stanovništva u drugim zemljama) koja finansijski može podržati energetske siromašne domaćinstva ulaganjem u projekte energetske efikasnosti; Subvencije viših nivoa vlasti (BiH i F BiH) za smanjenje energetske siromaštva.

Prijetnje: Visoka cijena tehnologija za energetske efikasnosti; Visoka cijena energenata i stalna poskupljenja (plin, električna energija/struja, ogrjev); Nemogućnost nabavke određenih energenata za potrebe stanovništva; Nemogućnost uticanja na proces javnih nabavki, koji je težak i komplikovan; Loša energetska mreža.

Slabosti: Loša energetska mreža na lokalnom nivou; Nedostatak kapaciteta jedinice lokalne uprave za praćenje prilika u oblasti energetske efikasnosti i rješavanju problema energetske siromaštva; Nedovoljna edukacija stanovništva u oblasti energetske efikasnosti; Nedovoljna uključenost (iskorištenost) tehnologije koja je potrebna za energetske efikasnosti (niska svijest građana i znanje o tehnologiji); Loša materijalna situacija stanovništva/gr građana; Nedostatak operativnih planova (elaborati energetske efikasnosti);

Snage: Postojanje nevladinih organizacija; Funkcionalna lokalna komunalna preduzeća; Jaka lokalna uprava; Privredno razvijena lokalna zajednica; Geografski položaj lokalne zajednice (nalazi se na dobroj putnoj komunikaciji); Razvijeni obnovljivi izvori energije (postojanje solarnih elektrana – privatnih individualnih i od preduzeća).

Anex 2. Grupe domaćinstava pogođene energetske siromaštvom

Grupe domaćinstva	Obrazloženje / opis domaćinstva	Ekonomski i socio-demografski indikatori			Energetski indikatori			
		Oblik javne novčane podrške	Socijalne kategorije stanovništva	Ekonomski status domaćinstva	Energetski status objekta	Energetska klasa objekta	Vlasništvo objekta	Vrsta stambene jedinice
Energetski siromašna domaćinstva <i>(apsolutno/ekstremno energetske siromašna domaćinstva)</i>	<p>Domaćinstva sa veoma niskim primanjima koja nemaju adekvatne energetske usluge i ne mogu sebi priuštiti potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život (grijanje, rasvjeta, zagrijavanje vode,..), na način koji ne ugrožava zadovoljavanja osnovnih životnih potreba domaćinstva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - korisnici stalne novčane pomoći -korisnici privremene novčane pomoći -korisnici novčane egzistencijalne naknade 	<ul style="list-style-type: none"> - lica nesposobna za rad i privređivanje -nezaposlene osobe -mladi koji izlaze iz sistema socijalne zaštite -starije osobe -samohrani nezaposleni roditelji - demobilisani borci 	<ul style="list-style-type: none"> - Domaćinstva čiji prihod ne prelazi 25% minimalne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti bez toplotne vanjske izolacije - Objekti sa sobnim grijanjem - Električni uređaji loše energetske klase 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti sa lošim karakteristikama po osnovu vizualnog pregleda objekta 	<ul style="list-style-type: none"> - Privatni objekti 	<ul style="list-style-type: none"> - Porodične kuće / individualno stanovanje - kolektivno stanovanje
Energetski ugrožena domaćinstva <i>(relativno energetske siromašna domaćinstva)</i>	<p>Domaćinstva koja imaju zadovoljavajuće energetske usluge ali usljed materijalne deprivacije nemaju dovoljno prihoda da obezbijede potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice, te su izloženi smanjenom mogućnošću plaćanja osnovnih energetske usluga (grijanje, el. energija, topla voda i dr.) i odricanja u drugim područjima života</p>	<ul style="list-style-type: none"> -korisnici novčane egzistencijalne naknade -korisnici naknade civilne žrtve rata -korisnici minimalne i zagarantovane penzije -korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti - korisnici lične invalidnine (I i II kategorija) - korisnici novčane naknade na ličnu 	<ul style="list-style-type: none"> - osobe sa invaliditetom (60 – 100 % oštećenja organizma) -civilne žrtve rata -starije osobe - demobilisani borci -penzioneri -porodice šehida i poginulih boraca - zaposleni siromašni - ratni vojni invalidi (RVI) 	<ul style="list-style-type: none"> - Domaćinstva čiji prihod ne prelazi 35% minimalne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti bez toplotne vanjske izolacije -Objekti sa centralnim grijanjem - Objekti sa sobnim grijanjem -Električni uređaji loše energetske klase -Energetski neefikasna rasvjeta 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti sa lošim karakteristikama po osnovu vizualnog pregleda objekta 	<ul style="list-style-type: none"> - Privatni objekti 	<ul style="list-style-type: none"> - Porodične kuće / individualno stanovanje - kolektivno stanovanje

	(kvalitetna ishrana, odjeća, obrazovanje, odmor, i dr.)	invalidninu iz boračke zaštite - korisnici porodične invalidnine						
Energetski ranjiva domaćinstva <i>(domaćinstva u riziku od energetske siromaštva)</i>	Domaćinstva koja imaju adekvatne energetske usluge i koja sebi mogu priuštiti zadovoljavajuće energetske usluge za obezbijedenje potrebne količine energije, neophodne za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice, ali su osjetljiva na negativne uticaje glavnih uzroka energijskog siromaštva kao što su porast cijena energenata, nemogućnosti ulaganja u energetske efikasnost i sl. što dovodi do smanjenja njihove sposobnosti prilagođavanja na razne energetske izazove i povećanog rizika da postane energetske ugroženo ili siromašno.	-korisnici minimalne i zagarantovane penzije -korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti - korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite - korisnici porodične invalidnine	- starije osobe - demobilisani borci - penzioneri - zaposleni siromašni - samohrani roditelji - ratni vojni invalidi (RVI)	- Domaćinstva čiji prihod ne prelazi 45% minimalne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva	- Objekti bez toplotne vanjske izolacije -Objekti sa centralnim grijanjem - Objekti sa sobnim grijanjem -Električni uređaji loše energetske klase -Energetski neefikasna rasvjeta	- Objekti sa lošim karakteristikama po osnovu energetske audita	- Privatni objekti	- Porodične kuće / individualno stanovanje - kolektivno stanovanje

Anex 3. Statistički podaci iz situacione analize

Tabel 1. Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore

Naziv mjesne zajednice	Površina km ²	Broj stanovnika	Broj domaćinstava
MZ Klokotnica	13,35	4.874	1.423
MZ Brijesnica Velika	6,83	1.872	647
MZ Brijesnica Mala	9,04	1.764	554
MZ Stanić Rijeka	3,10	701	244
MZ Lukavica Rijeka	7,43	1.037	298
Ukupno	39,75	10.248	3166

Tabel 2. Kretanje broja stanovnika na teritoriji Općine

Godina	2013	2015	2016	2017	2018	2019
Muški	5.061	5.022	4.982	4954	4.907	4.883
Ženski	5.187	5.158	5.123	5.076	5.029	4.996
Ukupan broj stanovnika	10.248	10.180	10.105	10.030	9.936	9.879
Kretanje broja stanovnika	/	-68	-75	-75	-94	-57

Tabela 3. Prirodni priraštaj stanovništva (broj rođenih i umrlih) na teritoriji općine Doboj Istok

Godina	Ukupno rođeni	Živorodeni			Mrtvorodeni	Mjesto porođaja			Umrli				Broj zaključenih brakova	Broj razvedenih brakova	prirodni priraštaj	
		Ukupno	po spolu			u zdravstvenoj ustanovi	na drugom mjestu		Ukupno	po spolu		od toga				
			muški	ženski			sa stručnom pomoći	bez stručne pomoći		Muški	ženski	umrla dojenčad				nasilne smrti
2014	76	76	40	36	0	76	0	0	75	35	40	0	2	38	14	1
2015	112	112	46	66	0	112	0	0	111	56	55	0	5	47	10	1
2016	99	87	46	51	2	99	0	0	125	63	62	0	5	52	9	-26
2017	85	85	44	41	0	85	0	0	120	58	62	2	6	71	12	-35
2018	95	94	44	50	1	95	0	0	122	66	56	2	1	78	10	-28
2019	84	84	42	42	0	84	0	0	121	69	52	0	4	64	11	-37

Tabela 4. Starosna struktura stanovništva Doboj Istok

Starosna struktura	2013	2016	2017	2018	2019
0-14	1.718	1.967	1.594	1.548	1.535
15-64	7.272	7.105	7.061	6.989	6.912
65 +	1.258	1.033	1.375	1.399	1.432
Ukupno	10.248	10.105	10.030	9.936	9.829

Tabela 5. Nacionalna struktura stanovništva općine prema popisu 2013. godine

	UKUPNO	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ne izjašnjava se	Ostali	Nepoznato
Muški	5.061	4.845	11	5	8	57	135
Ženski	5.187	4.985	7	7	10	39	139
UKUPNO	10.248	9.830	18	12	18	96	274

Tabela 6. Dijaspورا općine Doboj Istok

Rd br	Naziv mjesne zajednice	Broj građana u dijaspori
1	MZ Klokočnica	246
2	MZ Stanić Rijeka	160
3	MZ Brijesnica Velika	176
4	MZ Brijesnica Mala	159
5	MZ Lukavica Rijeka	64
	Ukupno	805

Tabela 7. Iznos prosječne invalidnine za vojne invalide

Kategorija	Razina invaliditeta	Iznos prosječne invalidnine u KM					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
I	100 % - potrebna pomoć sa strane	837,36	837,36	837,36	837,36	849,92	849,92
II	100 % - bez pomoći sa strane	611,27	611,27	611,27	611,27	620,44	620,44
III	90%	460,55	460,55	460,55	460,55	467,46	467,46
IV	80%	360,06	360,06	360,06	360,06	365,47	365,47
V	70%	267,96	267,96	267,96	267,96	271,97	271,97
VI	60%	150,72	150,72	150,72	150,72	152,99	152,99
VII	50%	108,86	108,86	108,86	108,86	110,49	110,49
VIII	40%	58,62	58,62	58,62	58,62	59,49	59,49
IX	30%	50,24	50,24	50,24	50,24	51	51
X	20%	41,87	41,87	41,87	41,87	42,5	42,5

Tabela 8. Broj penzionera i prosječna visina penzije

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Broj	Prosječna visina penzije	broj	Prosječna visina penzije	broj	Prosječna visina penzije	broj	Prosječna visina penzije	broj	Prosječna visina penzije
Starosna	592	343,95	621	347,15	656	351,27	672	382,19	706	402,83
Invalidska	272	294,67	260	294,97	259	296,13	253	317,51	238	340,11
Porodična	519	290,51	530	291,51	528	289,17	526	306,64	539	321,61
UKUPNO	1383		1411		1443		1451		1483	

Tabela 9. Vidovi pomoći koji se isplaćuju putem Centra za socijalni rad

Vrsta	Broj korisnika																	
	2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	M	Ž	S*	M	Ž	S*	M	Ž	S*	M	Ž	S*	M	Ž	S*	M	Ž	S*
stalna novčana pomoć	61	36	97	39	55	94	58	32	90	36	50	86	38	50	88	40	54	94
novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe	102	72	174	105	90	195	110	102	212	107	104	211	105	95	200	120	110	230
druga materijalna pomoć				8	7	15	23	22	45	88	60	148	100	50	150	120	60	180
osposobljavanje za život i rad																		
smještaj u drugu obitelj	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
smještaj u ustanove socijalne zaštite	7	6	13	7	6	13	10	7	17	7	6	13	7	6	13	9	10	19
jednokratne novčane pomoći	90	57	147	120	68	188	100	35	135	70	39	109	98	38	128	120	68	188
zdravstveno osiguranje	40	15	55	42	20	62	32	25	57	35	37	72	35	30	65	70	50	120
usluge socijalnog rada i drugog stručnog rada			35			42			51			50			55			70
kućna njega i pomoć u kući									212									
dječiji dodatak	300	310	610	200	100	300	200	146	246	100	89	189	100	52	152	127	60	187
naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu		25	25	0	37	37	0	32	32	0	36	36	0	33	33	0	40	40
naknada umjesto plaće roditelju koji koja nije u radnom odnosu								26	26					44	44	0	53	53
Ukupno osoba*	601	523	1159	522	385	949	534	429	1126	444	423	917	484	400	931	677	507	1184

